

<https://doi.org/10.56583/frp.3132>

Witold Pobudzin*

Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu – Akademia Nauk Stosowanych

<https://orcid.org/0000-0003-0925-2725>

ROLA DYSKURSU MEDIALNEGO W PROCESIE LEGITYMIZACJI WYBORÓW PREZYDENCKICH W POLSCE W 2025 ROKU. STUDIUM ANALIZY TREŚCI WYBRANYCH PORTALI OGÓLNOPOLSKICH¹

Streszczenie

Dyskurs medialny w ciągu pięciu dni od ogłoszenia wyników wyborów prezydenckich przez Państwową Komisję Wyborczą zmienił kierunek narracji z legitymizacyjnej na delegitymizacyjną. Jednak w okresie wzrostu dynamiki delegitymizacyjnej pojawiły się pojedyncze publikacje o charakterze legitymizacyjnym, które podważały przeciwną narrację. Główni aktorzy społeczni i polityczni determinowali w dużej mierze kierunek dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich, jednak to dziennikarze mieli decydujący wpływ na jego ostateczny

* Witold Pobudzin – absolwent Uniwersytetu Gdańskiego (kierunek politologia – specjalność stosunki międzynarodowe). Tytuł doktora nauk społecznych w dyscyplinie socjologia, uzyskał na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Wykładowca Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

¹ Pierwszy artykuł z danymi Państwowej Komisji Wyborczej (PKW) z trzech badanych portali internetowych został opublikowany przez PAP 02 VI 2025 r. o godz. 6:14 a ostatni analizowany artykuł 06 VI 2025 r. o godz. 18:23 na WP i dotyczył anomalii w komisjach wyborczych. Daje to razem 132 godziny i 9 minut. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 czerwca 2025 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z wszystkimi załącznikami zostało opublikowane na stronie Państwowej Komisji Wyborczej o godz. 09:06. Zatem formalnie jest to 129 godzin i 14 minut, w ciągu których zostało opublikowanych 20 artykułów, których treść dotyczyła następujących zakresów tematycznych, wyznaczonych przez następujące słowa kluczowe: wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich, legitymizacja wyborów, protesty wyborcze, anomalie w komisjach wyborczych.

kształt. Mimo znaczącej liczby publikacji o narracji deligitymizacyjnej w badanym zbiorze, które interferowały dyskurs medialny, większość społeczeństwa przyjęła postawę legitymizacyjną.

Słowa kluczowe: *dyskurs, dyskurs medialny, analiza dyskursu, legitymizacja wyborów, deligitymizacja wyborów, protesty wyborcze, anomalie w komisjach wyborczych*

THE ROLE OF MEDIA DISCOURSE IN THE PROCESS OF LEGITIMIZING THE 2025 PRESIDENTIAL ELECTIONS IN POLAND: A CONTENT ANALYSIS STUDY OF SELECTED NATIONWIDE NEWS PORTALS

Summary

The media discourse within a few days of the announcement of the presidential election results by the National Electoral Commission changed the narrative direction from legitimizing to delegitimizing. However, during the period of increasing delegitimizing dynamics, there were isolated publications of a legitimizing nature that challenged the opposing narrative. The main social and political actors largely determined the direction of the media discourse regarding electoral irregularities and the importance of the presidential elections, but it was the journalists who had a decisive influence on its final shape. Despite the significant number of publications with a delegitimizing narrative in the studied set, which interfered with the media discourse, the majority of society adopted a legitimizing stance.

Keywords: *discourse, media discourse, discourse analysis, legitimation of elections, delegitimization of elections, electoral protests, anomalies in electoral commissions*

~ * ~

Wstęp

Według Abrahama Lincolna² demokracja to „rządy ludu, przez lud i dla

² 12 IV 1861 r. wybuchła wojna secesyjna, która stanowiła najważniejszą cezurę w dziejach Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej od czasu wojny o niepodległość (1775–83). Pierwszego stycznia 1863 r. została ogłoszona tzw. *Proklamacja emancypacji* (ang. *Emancipation Proclamation*) – wprowadzony przez prezydenta Abrahama Lincolna dekret znoszący bez odszkodowań niewolnictwo na obszarze skonfederowanych Stanów Ameryki (ang. *Confederate States of America*, CSA). Prezydent Lincoln po bitwie pod Gettysburgiem (3–1 VII 1863) wygłosił jedną z najsłynniejszych swoich mów, w której „wysiłek wojenny utożsamiał z obroną wolności i przetrwaniem demokracji”. *Abraham Lincoln*, w: B. Kaczorowski (red.), *Wielkie biografie. 1, Przywódcy, reformatorzy, myśliciele*, Warszawa 2007, s. 514. Zwycięstwo Unii nad Konfederacją Południa, zakończone podpisaniem aktu kapitulacji Konfederacji 9 IV 1865 przez generała Lee w Appomattox, mimo iż pozwoliło odbudować jedność pań-

ludu”³. Władza w demokracji miała zatem należeć do społeczeństwa, choć w różnych czasach i państwach różnie ów konstrukt pojmowano⁴. W starożytnych Atenach do ludu nie należeli niewolnicy, w Rzeczypospolitej szlacheckiej poza narodem byli chłopię⁵, w dziewiętnastowiecznej Europie Zachodniej występowały przede wszystkim cenzusy majątkowe, współcześnie wraz z cenzusami wykształcenia i płci zostały zniesione⁶. Obecnie mamy do czynienia z rozumieniem demokracji „jako władzy, na którą może wpływać większość osób uprawnionych”⁷.

Abstrahując od wielości definicji analizowanego pojęcia możemy założyć że „system polityczny jest demokratyczny o tyle, o ile główne gremia podejmujące decyzje powoływane są w wyniku okresowo odbywających się wyborów, z wolnym

stwa w okresie rekonstrukcji, okupione było śmiercią ponad 670 tys. żołnierzy. Pięć dni po kapitulacji prezydent Abraham Lincoln został zastrzelony w teatrze w Waszyngtonie przez fanatycznego zwolennika Południa - aktora J. W. Bootha. Jak ważnym bohaterem dla Amerykanów był prezydent Abraham Lincoln niech świadczą wykute w masywie górskim Mount Rushmore w zachodniej części stanu Dakoty Południowej dwudziestometrowe rzeźby głów czterech prezydentów USA — J. Waszyngtona, T. Jeffersona, A. Lincolna i T. Roosevelta. Zob. *Abraham Lincoln*, w: *Wielkie biografie. 1, Przywódcy, reformatorzy, myśliciele*, red. B. Kaczorowski, Warszawa 2007, s. 514, Zob. *Proklamacja emancypacji*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Rushmore;3970109> [dostęp: 23.06.2025]; Zob. *wojna secesyjna*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wojna-secesyjna;3997512.html> [dostęp: 23.06.2025]; Zob. *Rushmore*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Rushmore;3970109> [dostęp: 23.06.2025].

³ P. Jaroszyński, *Demokracja*, *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, <https://www.ptta.pl/pef/pdf/d/demokracja.pdf> [dostęp: 23.06.2025]; „Najbardziej znaną, ale i najbardziej ogólnikową (wręcz demagogiczną) jest definicja d. podana przez A. Lincolna”. Tamże; Pojęcie demokracji pochodzi od greckich słów *demos* (lud, obywatele) i *kratos* (władza, rządy, siła). Zob. P. Jaroszyński, *Demokracja*, *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, <https://www.ptta.pl/pef/pdf/d/demokracja.pdf> [dostęp: 23.06.2025].

⁴ Zob. W. Sokół, *Demokracja*, w: *Mały leksykon politologiczny*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Lublin 1996, s. 53; „społeczeństwo, jedna z podstawowych i najszersza z kategorii socjologicznych pozbawiona wszakże jednolitego i ściśle określonego znaczenia; termin używany w publicystyce i mowie potocznej najczęściej w znaczeniu ogółu mieszkańców danego kraju lub jego wyróżnionego obszaru”. *społeczeństwo*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/spoleczenstwo;3978364.html> [dostęp: 29.06.2025]; „Społeczeństwo (...) łac. *societas*) – zespół wzajemnych międzyludzkich związków, zależności i działań, zespół zorganizowanych relacji międzyludzkich”. M. A. Krąpiec, *społeczeństwo*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2008, T. 9, s.137.

⁵ „Ustawa Rządowa była pierwszym aktem prawnym, który pokazywał, że są możliwe zmiany w kwestii prawa i wolności chłopów. Dawała nadzieję, że w następnych ustawach opartych na konstytucji 3 maja dojdzie do kolejnych reform systemu społecznego, szczególnie względem najniższego stanu”. Ł. Wątor, *Prawa i wolność chłopów w Konstytucji 3 maja*, „Zbliżenia Cywilizacyjne” 2022, 1, XVIII, s. 42, <https://dx.doi.org/10.21784/ZC.2022.002> [dostęp: 23.06.2025].

⁶ Tamże.

⁷ W. Sokół, *Demokracja*, w: *Mały leksykon politologiczny*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Lublin 1996, s. 53.

dostępem kandydatów, cała zaś dorosła ludność ma prawo głosu”⁸. Reasumując możemy stwierdzić, że w systemie demokratycznym „władza polityczna jest oparta na przedstawicielstwie i ma legitymizację w wolnych wyborach”⁹.

Temat artykułu jest relewantny nie tylko ze względu na jego aktualność związaną z formalnym zakończeniem wyborów prezydenckich w Polsce¹⁰, ale także z punktu widzenia wpływu dyskursu medialnego na legitymizację¹¹ przez społeczeństwo zwycięstwa wyborczego jednego z kandydatów. Mass media coraz częściej określane są mianem pierwszej władzy¹². Skoro sednem demokracji są wolne i uczciwe wybory¹³, zaś istotny wpływ na kształtowanie postaw społecznych mają tradycyjne jak i nowe media, zatem analiza dyskursu medialnego w kontek-

⁸ Tamże, s. 54. Demokracja w ujęciu proceduralnym określana jest także jako pewien typ reżimu politycznego i opiera się na trzech podstawowych założeniach: „1. Dostępności sfery polityki dla wszystkich (...) 2. Konieczności cyklicznego potwierdzania legitymacji władzy w wyborach powszechnych; 3. Odpowiedzialności rządzących przed rządzonymi”. J. Mazur, *Politologia chrześcijańska*, Częstochowa 2001, s. 72.

⁹ P. Jaroszyński, *Demokracja*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, <https://www.ptta.pl/pef/pdf/d/demokracja.pdf> [dostęp: 23.06.2025]; Ponadto „działalność państwa realizowana jest za pośrednictwem instytucji należących do trzech pionów władzy: wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej; podstawą porządku prawnego jest konstytucja. Państwo chroni wolność słowa, zrzeszania się, głosowania i wyznania”. Tamże.

¹⁰ „W dniu 1 lipca 2025 r. Sąd Najwyższy w pełnym składzie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego, podjął uchwałę, w której stwierdził ważność wyboru Karola Tadeusza Nawrockiego na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dokonanego 1 czerwca 2025 r.”. *Komunikaty o sprawach*, Sąd Najwyższy, https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?ItemSID=726-b6b3e804-2752-4c7d-bcb4-7586782a1315&ListName=Komunikaty_o_sprawach [dostęp: 02.07.2025].

¹¹ „Należy dokonać rozróżnienia między legitymacją (prawomocnością) a legitymizacją (uprawomocnieniem). Jeżeli bowiem przez legitymizację rozumieć pewien stan systemu politycznego, ładu społecznego itd., wówczas legitymizacja jest definiowana jako proces wiodący do tego stanu. Delegitymizacja jest procesem odwrotnym czyli erozją legitymizacji, której powtórne uzyskanie nazywane jest relegitymizacją”. W. Sokół, *Legitymizacja (Legitymizacja)*, w: *Mały leksykon politologiczny*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Lublin 1996, s. 145.

¹² „Mimo swej niewątpliwej i, jak dalej wykażę, rosnącej potęgi, media to jednak nie władza. Władza bowiem w sensie właściwym to zdolność osiągania pożądanego celu także wbrew postawom przedmiotu władzy. W tym sensie media nigdy nie były i nie będą obdarzone władzą, jeśli pominąć władzę ich właścicieli i kontrolerów nad publikowanymi przekazami. Natomiast mają wpływ, w ich przypadku zdolność oddziaływania na postawy społeczne, w tym także postawy polityków”. T. Goban – Klas, *Media: od „czwartej” do „pierwszej” władzy?*, <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/099d4d19-a213-45dd-ae22-c1369f75bda0/content> [dostęp: 29.06.2025].

¹³ O znaczeniu wolnych i uczciwych wyborów dowiemy się więcej na stronach Parlamentu Europejskiego: „Wolne i uczciwe wybory to podstawa procesu demokratycznego. Wyborcy powinni móc decydować w sposób wolny od ingerencji i manipulacji. Państwa UE i instytucje UE wprowadziły więc środki, które mają zapobiec szkodliwym ingerencjom, dezinformacji, cyberatakami i naruszeniom ochrony danych podczas wyborów europejskich”. *Wybory europejskie 6-9 czerwca 2024, Jak zapewnią się wolne i uczciwe wybory europejskie, Parlament Europejski*, <https://elections.europa.eu/pl/free-fair-elections/> [dostęp: 29.06.2025].

ście legitymizacji wyniku wyborów przez społeczeństwo w systemie politycznym opartym na demokracji powinna stać się nie tylko rudymmentarnym zagadnieniem z zakresu nauk społecznych ale i ważnym tematem debaty publicznej. W systemie demokratycznym kluczową formą legitymizacji jest „legitymizowanie w wyborach przedstawicieli i organów przedstawicielskich”¹⁴. Niestety w historii funkcjonowania demokratycznych społeczeństw systematycznie pojawiają się nieuzasadnione próby delegitymizacji czy nawet unieważniania wyborów, co chociażby miało miejsce w grudniu 2024 r. Rumunii wywołując fale krytyki¹⁵.

Kilka dni po ogłoszeniu zwycięstwa Karola Nawrockiego w wyborach prezydenckich przez Państwową Komisję Wyborczą¹⁶ w przestrzeni publicznej zaczęły

¹⁴ Zob. P. Śmiałek, *Wpływ nieprawidłowości wyborczych na legitymizację władzy*, w: *Wybory i nieprawidłowości wyborcze wczoraj i dziś. Wybrane zagadnienia. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej. Olsztyn 12 maja 2015 r.*, red. A.R. Jurewicz, T. Kuczur, M. Piekarska, D. Wąsik, Olsztyn 2015, s. 166, [https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1450776935_Wybory%20i%20nieprawid%C5%82owo%C5%9Bci%20wyborcze%20wczoraj%20i%20dzi%C5%9B%20\(05.5\)%2020A5.pdf](https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1450776935_Wybory%20i%20nieprawid%C5%82owo%C5%9Bci%20wyborcze%20wczoraj%20i%20dzi%C5%9B%20(05.5)%2020A5.pdf) [dostęp: 19.07.2025]; „To właśnie akt wyborczy jest sposobem nadania formalnego tytułu do sprawowania funkcji reprezentacyjnej, której charakter i zakres wyznaczają zarazem obszar uczestnictwa obywateli w sprawowaniu władzy”. P. Śmiałek, *Wpływ nieprawidłowości wyborczych na legitymizację władzy*, w: *Wybory i nieprawidłowości*, s. 166,

¹⁵ Do unieważnienia demokratycznych wyborów w Rumuni w swoim przemówieniu w Monachium odniósł się wiceprezydent USA James David Vance: „Uderzyło mnie, gdy były europejski komisarz niedawno wystąpił w telewizji i z wyraźnym zadowoleniem mówił o tym, że w Rumunii unieważniono wybory. Ostrzegł, że jeśli sprawy nie potoczą się zgodnie z planem, dokładnie to samo może wydarzyć się w Niemczech. Takie beztrojskie wypowiedzi są szokujące. Przez lata słyszeliśmy, że wszystko, co finansujemy i wspieramy, robimy w imię wspólnych wartości demokratycznych. Mówiono, że wszystko, od naszej polityki wobec Ukrainy po cenzurę cyfrową, jest obroną demokracji. Jednak gdy widzimy, jak europejskie sądy unieważniają wybory, a wysokiej rangi urzędnicy grożą unieważnieniem kolejnych, musimy zadać sobie pytanie, czy rzeczywiście stosujemy wobec siebie odpowiednio wysokie standardy. I mówię «o nas», ponieważ głęboko wierzę, że gramy w jednej drużynie”. „*Nie lekajcie się*” – pełna treść wystąpienia JD Vance’a na Konferencji w Monachium, BRISISH POLES.UK, <https://www.britishpoles.uk/nie-lekajcie-sie-pelna-treść-wystąpienia-jd-vancea-na-konferencji-w-monachium/> [dostęp: 19.07.2025]; Z drugiej strony Ignacio Ramonet podaje przykłady kiedy państwa Europy Zachodniej a w szczególności USA ze względu na sprzeczność interesów i swoich oczekiwań ukazywały i uznawały wybory „w: Wenezuela w 1998 roku (wybór na prezydenta Hugo Cháveza); w Iranie w 2005 roku (wybór na prezydenta Mahmuda Ahmadineżada); w Autonomii Palestyńskiej w 2006 roku (zwycięstwo w wyborach parlamentarnych Hamasu), na Haiti w 2006 roku (wybór na prezydenta René Prévala) (...) jako niedemokratyczne, chociaż takimi nie były”. Cyt. za: A. Żukowski, *Wolne i uczciwe wybory a przestępstwa i nieprawidłowości wyborcze – od teorii do praktyki*, w: *Wybory i nieprawidłowości*, s. 49.

¹⁶ Różnica ważnych głosów pomiędzy Karolem Nawrockim a Rafałem Trzaskowskim wyniosła 390 591 głosów. „Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby ważnych głosów: 1) NAWROCKI Karol Tadeusz 10 606 877 głosów, tj. 50,89% liczby głosów ważnych; 2) TRZASKOWSKI Rafał Kazimierz 10 237 286 głosów, tj. 49,11% liczby głosów ważnych”. *OBWIESZCZENIE PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ z dnia 2 czerwca 2025 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*,

pojawić się informacje o nieprawidłowościach wyborczych¹⁷ a nawet o sfałszowanych wyborach¹⁸, którym towarzyszyły postulaty dotyczące powtórnego przeliczeniu głosów¹⁹.

Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/aktualnosci/informacje/obwieszczenie-panstwowej-komisji-wyborczej-z-dnia-2-czerwca-2025-r-o-wynikach-ponownego-glosowania-i> [dostęp: 18.07.2025]; „To najniższa różnica między kandydatami w II turze wyborów prezydenckich po 1989 roku. Dotychczasowy rekord pod tym względem należał do wyborów z 2020 roku, kiedy Andrzej Duda wygrał z Rafałem Trzaskowskim różnicą 2,06 pkt proc., uzyskując 51,03 proc. głosów. Duda zdobył wówczas 10 mln 440 tys. 648 głosów, a jego rywal 10 mln 018 tys. 263 głosów, różnica wyniosła 422 385 głosów”. *Historyczny rekord w III RP. O zwycięstwie zdecydowała najmniejsza różnica poparcia*, PAP - Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/historyczny-rekord-w-iii-rp-o-zwyciestwie-zadecydowala-najmniejsza-roznica-poparcia> [dostęp: 20.07.2025].

¹⁷ „Jak poinformował Onet, co najmniej 15 komisji wyborczych w całym kraju zgłosiło wyraźne nieścisłości w zestawieniu wyników z I i II tury (...) W pierwszej turze wyborów w komisji nr 95 przy ul. Stawowej Rafał Trzaskowski zdobył 550 głosów, Karol Nawrocki – 218, a Sławomir Mentzen – 221. Tymczasem w drugiej turze głosów na Nawrockiego miało być aż 1132, a na Trzaskowskiego... zaledwie 540. Tak gwałtowna zmiana wzbudziła podejrzenia, które potwierdził komisarz wyborczy Rafał Sobczuk. Komisja błędnie przypisała głosy i dostarczyła nieprawidłowy protokół. Jak wyjaśniono, doszło do «przemęczenia i nieporozumienia», a korekta nie została zaakceptowana na czas. Dane trafiły już do systemu”. *To koniec. Komisja przyznała się do błędnego naliczania głosów. Co z wynikami wyborów?*, wLocie.pl, <https://wlocie.pl/polityka/karol-nawrocki-oszustwo-w-wyborach> [dostęp: 19.07.2025].

¹⁸ „Głos w sprawie wyborów zabrał też w najnowszym wpisie Lech Wałęsa. «Dla mnie wszystko jest jasne, wybory zostały sfałszowane!» – napisał były prezydent na Facebooku. «Należy powtórzyć wybory, przy wymianie mężów zaufania na przeszkolonych żołnierzy. Mężów zaufania gdzie popełniono podobne pomyłki należy zatrzymać w areszcie na 3 miesiące, wyjaśniając uzgodnione pomyłki. To było zorganizowane działanie!» – czytamy dalej”. *Wałęsa o «sfałszowanych wyborach»*. *Wskazał, co należy zrobić*, „Wprost”, <https://www.wprost.pl/wybory-prezydenckie-2025/12045841/lech-walesa-alarmuje-zaprezentowal-plan-wybory-zostaly-sfalszowane.html> [dostęp: 19.07.2024].

¹⁹ Co ciekawe jeszcze przed rozpoczęciem drugiej tury wyborów prezydenckich pojawiały się narracje różnych aktorów społecznych powołujących się na sondaże, które prognozowały niewielką różnicę głosów pomiędzy dwoma głównymi kandydatami. W takim kontekście zaczęła nawet funkcjonować fraza „na żyletki”: „Różnica między Trzaskowskim i Nawrockim jest zbyt mała, aby móc ogłosić, kto został następcą Andrzeja Dudy, a wynik faktycznie jest «na żyletki» – To jest określenie, które będzie nam się chyba najbardziej kojarzyło z kampanią prezydencką. A jednocześnie to sformułowanie pokazuje bardzo smutną rzeczywistość, że jako społeczeństwo jesteśmy niemal równo przeciwni w swoich preferencjach, które bardzo się od siebie różnią – mówi dla «Wprost» prof. Agnieszka Kasińska-Metryka, politolożka z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach”. M. Frindt, *Trzaskowski i Nawrocki „na żyletki”*. *Ekspertka: Wybuchnie polityczna awantura*, „Wprost”, <https://www.wprost.pl/kraj/12031612/wybory-2025-trzaskowski-nawrocki-kto-wygral-ekspertka-mowi-wprost.html> [dostęp: 18.07.2025]; Mimo iż różnica głosów pomiędzy Nawrockim a Trzaskowskim okazała się najniższa w historii wyborów prezydenckich, wyniosła ona aż 390 591 głosów i okazała się w konsekwencji różnicą bezpieczną dla Karola Nawrockiego. W 2020 r. różnica głosów pomiędzy Andrzejem Dudą a Rafałem Trzaskowskim wyniosła 422 385. Zatem różnica pomiędzy kandydatami na urząd prezydenta w 2025 r. była mniejsza niż w 2020 r. o 31 788. Zob. *Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, Państwowa Komisja

Głównym celem badawczym artykułu jest zobrazowanie dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich z 2025²⁰ r. w pierwszych 132 godzinach po oficjalnym ogłoszeniu wyników II tury wyborów prezydenckich przez PKW.

W artykule zostały sformułowane następujące pytania badawcze:

- 1). Jakie zagadnienia i narracje interferowały w dyskursie medialnym wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich?
- 2). Jakie kierunki narracji w badanych artykułach pojawiały się najczęściej na portalu Polskiej Agencji Prasowej, Onet i Wirtualna Polska?
- 3). Jak przebiegała dynamika zmian kierunku dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich?
- 4). Czy kierunek dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich był zbieżny z większością opinii Polaków na ten temat?

Pierwsza część artykułu została poświęcona analizie teoretycznej pojęcia dyskursu w tym szczególnie dyskursu medialnego. W drugiej części podjęto próbę analizy dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów na podstawie wybranych publikacji internetowych w określonym czasie²¹. Głównymi źródłami badawczymi artykułu są: zastany materiał teoretyczny, artykuły internetowe (jednostki analizy) pochodzące z portalu PAP²², Onet, WP²³

Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda/wybory-prezydenta-rzeczypospolitej-polskiej> [dostęp: 18.07.2025].

²⁰ Fraza *nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich* (dyskurs medialnego wobec...) jest używana świadomie, gdyż słowa kluczowe: wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich, legitymizacja wyborów prezydenckich, protesty wyborcze, anomalie w komisjach wyborczych były związane zarówno z nieprawidłowościami wyborczymi i w konsekwencji z ważnością wyborów prezydenckich z ich legitymacją i legitymizacją.

²¹ Analiza treści dotyczyła artykułów prasowych publikowanych na trzech ogólnopolskich portalach internetowych od godzin porannych 02 VI do późnych godzin popołudniowych 06 VI 2025 r. Pierwsze godziny – pierwsze dni po oficjalnym ogłoszeniu przez PKW wyników wyborów był dla badania kluczowe, gdyż pozwalały obserwować początkowy kierunek dyskursu medialnego, a następnie zidentyfikować pojawiające się trendy.

²² „PAP.pl to portal PAP - największej agencji informacyjnej w Polsce, która zbiera, opracowuje i przekazuje obiektywne i wszechstronne informacje z kraju i zagranicy. W portalu użytkownik może przeczytać wybór najważniejszych depeš, wzbogaconych o zdjęcia i wideo”. PAP – Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/> [dostęp: 25.07.2025]; Mimo że portal PAP nie ma takich zasięgów jak Onet czy WP, to na jego publikacje powołują się, a nawet je cytują, dziennikarze większości mediów docierających do polskiej publiczności.

²³ „Wśród stron głównych czołowych portali horyzontalnych liderem pozostaje Onet przed WP.pl. (...) Wyniki badania Mediapanel opracowane przez Wirtualnedia.pl pokazują, że w czerwcu 2025 roku stronę główną Onetu (Ringier Axel Springer Polska) odwiedziło 6,04 mln użytkowników, czyli 20,3 proc. wszystkich polskich internautów. Każdy spędził tam średnio 61 minut i 45 sekundy (...) Analogiczna witryna WP.pl przyciągnęła 5,96 mln odwiedzających (co dało 19,7 proc. zasięgu), przeciętnie na 45 minut i 22 sekundy”. T. Wojtas, *Przewaga-nad-02 Onet na czele, Gazeta.pl z większą przewagą nad 02*, Wirtualne

a związane tematycznie z zaproponowanymi przez autora słowami (frazami) kluczowymi: wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich, legitymizacja wyborów prezydenckich, protesty wyborcze, anomalie w komisjach wyborczych.

Obrazowanie dyskursu medialnego²⁴ zostanie przeprowadzone przy pomocy pewnych elementów analizy jakościowej i ilościowej oraz w oparciu o analizę indukcyjną. Na podstawie z góry ustalonych zakresów tematycznych – słów kluczowych (fraz kluczowych) zostało chronologicznie²⁵ wyselekcjonowanych 20 artykułów, które były publikowane na stronach internetowych: <https://www.pap.pl/wybory-prezydenckie>, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie>, <https://wiadomosci.wp.pl/tag/wybory%20prezydenckie%202025> w dniach od 02 do 04 czerwca 2025 r.²⁶. W analizie treści zostały zaproponowane

media, <https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/strony-glowne-onet-na-czele-gazeta-pl-z-wieksza-przewaga-nad-o2> [dostęp: 25.07.2025]; Według badań Mediapanel z maja 2025 r. grupa Grupa Polsat-Interia jest wciąż nad Ringier Axel Springer Polska i Grupą Wirtualna Polska: „Grupa Polsat-Interia zanotowała 21,49 mln odwiedzających, 72,29 proc. zasięgu oraz godzinę, 13 minut i 21 sekund przeciętnego czasu korzystania, Grupa Ringier Axel Springer Polska – 21,47 mln użytkowników, 72,23 proc. zasięgu oraz godzinę, 57 minut i 7 sekund średniego czasu, a Grupa Wirtualna Polska – 20,15 mln użytkowników, 67,78 proc. zasięgu oraz godzinę, 39 minut i 14 sekund średniego czasu. Ten ostatni wydawca z początkiem 2025 roku zrezygnował w Mediapanelu z audytu site-centric, w konsekwencji jego witryny i aplikacje według badania notują według badania znacznie niższe wyniki niż w ub.r.”. T. Wojtas, *Już prawie 20 mln Polaków na Temu. Te serwisy i aplikacje odwiedzamy najczęściej*, *Wirtualne media*, <https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/najpopularniejsze-serwisy-internetowe-i-aplikacje-mobilne-w-polsce-ktore-odwiedzamy-najczesciej-w-maju-2025-r> [dostęp: 07.08.2025].

²⁴ W jednej z prac teoretycznych dotyczących dyskursu czytamy: „Ontologia tekstów w dyskursie często wynikała z założeń projektu: postrzeganie dyskursu jako powiązanego tematem strumienia wypowiedzi oraz łączenie zawartych w nim tekstów w diachroniczne łańcuchy odpowiadało modelowi analizy typu «rekonstrukcja dyskursywnego obraz kwestii X» i badaniu jego zmienności w czasie”. J. Stachowiak, *Ontologiczne i epistemologiczne założenia analizy dyskursu, Przegląd metod i perspektyw badawczych*, s. 21.

²⁵ Selekcja artykułów miała miejsce w według daty i godziny publikacji w internecie.

²⁶ Drugiego czerwca 2025 r. Państwowa Komisja Wyborcza ogłosiła oficjalne wyniki wyborów prezydenckich w Polsce: „Na podstawie art. 317 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365) Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w ponownym głosowaniu przeprowadzonym w dniu 1 czerwca 2025 r., spośród dwóch kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej więcej głosów otrzymał i – stosownie do art. 127 ust. 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 292 § 4 Kodeksu wyborczego – na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej został wybrany Karol Tadeusz Nawrocki”. *Uchwała Nr 192/2025 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 czerwca 2025 r. w sprawie stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, Państwowa Komisja Wyborcza, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1748933606_uchwala-o-wyborze-ii-tura.pdf [dostęp: 25.07.2025]; Początek wymiaru czasowego został ustalony na dzień oficjalnego ogłoszenia wyników wyborów prezydenckich czyli na 02 VI 2025 r. (06:14 godz. publikacji pierwszego artykułu obejmującego zakres tematyczny słów kluczowych). Końcem wymiaru czasowego był dzień 06 VI 2025 r. (18:23 godz. publikacji ostatniego artykułu obejmującego zakres tematyczny słów kluczowych). Zob. przypis nr 3.

następujące kody i subkody: aktor społeczny²⁷ (aktor polityczny²⁸), kierunek²⁹ narracji³⁰ – legitymizacyjna (L) – delegitymizacyjna (D) – indyferentna (I) – interpretacji brak (IB)³¹.

²⁷ „W różnych teoriach nadaje się aktorom rozmaite własności, np. w teorii tożsamości (*identity*) aktorzy podejmują zobowiązania, w niektórych wersjach teorii stanów oczekiwań i teoriach interakcjonistycznych aktorzy wnioskuje o cechach innych aktorów i podejmują stosowne decyzje, natomiast w sieciowej teorii wymiany aktorzy negocjują podział zasobów. Wszystkie te podejścia zakładają właściwie tylko jedną podstawową wspólną cechę: aktorzy zawsze charakteryzują się podmiotowością (Berger, Eyre, Zelditch, 1989, s. 23) (...) Istotne dla pojęcia aktora jest to, iż w większości wypadków teorie socjologiczne nie odwołują się bezpośrednio do «ludzi», lecz zastępują ich analitycznym, abstrakcyjnym pojęciem «aktor»”. J. Szmataka, *Aktor*, w: *Encyklopedia Socjologii*, T.1, Warszawa 1998, s. 15 – 16.

²⁸ „Aktor polityczny (...) jednostka lub grupa osób będących podmiotem w sytuacji politycznej, którą kierują, kształtują na scenie politycznej. Jako jednostka aktor polityczny najczęściej jest politykiem; grupę osób może tworzyć elektorat, naród, rząd, działacze partyjni. Aktor polityczny sytuację polityczną traktuje jak teatr. W klasycznym pojmowaniu teatru przywiązuje się dużą wagę do wartości miejsca czasu i akcji”, W. Sokół (red.), M. Żmigrodzki (red.), *Pojęcia, teorie i metody*, T. 1. Warszawa 2016, s. 35.

²⁹ Kierunek (*nier.* Kehnung zwrot, zakręt, zmiana kierunku) to inaczej nurt, prąd, tendencja, trend – synonimy. Możemy zatem mówić o kierunku w nauce, literaturze, sztuce. Zob. *kierunek*, w: *Wielki słownik języka polskiego*, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/4306/kierunek/4933662/literacki> [dostęp: 27.07.2025]; „*kierunek* 1. «strona, w którą ktoś lub coś się zwraca albo porusza; też: droga, linia prowadząca do jakiegoś miejsca» 2. «wytknięty cel i sposoby działania lub postępowania» 3. «w sztuce, literaturze, nauce itp.: tendencja» 4. «strona, w którą skierowane jest działanie wojsk, lub pas terenu, na którym są prowadzone działania bojowe» 5. *daw.* «kierowanie». *kierunek*, *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/kierunek;2470703.html> [dostęp: 27.07.2025].

³⁰ „sposób wypowiedzi w dziele literackim lub filmowym polegający na przedstawianiu ciągu następujących po sobie zdarzeń”. *Narracja*, w: *Wielki słownik języka polskiego*, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/36826/narracja/3992029/w-sztuce> [dostęp: 20.07.2025]; „Według Jerzego Trzebińskiego pojęcie narracji można rozumieć jako sens znaczeniowy symboli kreowanych przez nadawcę i powstających jednocześnie w ciągu zdarzeń interpretacyjnych u odbiorców. Według niego interpretacja jest zjawiskiem psychospołecznych procesów dostosowawczych u osób, u których wystąpiły dysonanse poznawcze”. A. Michalak, *Funkcje narracji kreujących postawy w dyskursach społecznych. Wybrane problemy socjologii fabularnej*, „Społeczeństwo i Polityka” 2019, Nr 1 (58), s. 192, <https://vistula.edu.pl/wp-content/uploads/2022/02/143-michalak-artykua.pdf> [dostęp: 20.07.2025]; W analizowanym badaniu zostały skonceptualizowane następujące wymiary kierunku narracji: legitymizacyjny (L), delegitymizacyjny (D), indyferentny (I), interpretacji brak (IB) – na tym poziomie badania opis nie ma sensu.

³¹ „Należy dokonać rozróżnienia między legitymacją (prawomocnością) a legitymizacją (uprawomocnieniem). Jeżeli bowiem przez legitymację rozumieć pewien stan systemu politycznego, ładu społecznego itp., to wówczas legitymizacja jest definiowana jako proces prowadzący do tego stanu. → Delegitymizacja jest procesem odwrotnym, czyli erozją legitymacji, której powtórne uzyskanie nazywane jest relegitymizacją (...) Zgodnie z poglądem M. Webera prawomocny porządek społeczny występuje wówczas, gdy co najmniej część społeczeństwa, a zwłaszcza sama elita władzy, uznaje go za «wzorcowy» i «obowiązujący», a inne grupy społeczne nie są zintegrowane przez alternatywną wizję porządku społecznego, uznawaną za bardziej «wzorcową», «obowiązującą». W. Sokół, *Legitymacja, legitymizacja władzy*, w: *Mała encyklopedia wiedzy politycznej*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Toruń 2003, s.

W badaniu dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich w Polsce z 2025 r. występują następujące ograniczenia: w szerszym zakresie została zaprezentowana analiza treści jednej czwartej z wszystkich badanych publikacji, ponadto należy zdawać sobie sprawę z problemów kategoryzowania części informacji podczas interpretacji sensów zdań w kontekście analizy semantycznej³².

Dyskurs – dyskurs medialny – analiza teoretyczna

Dyskurs jest jednym z najbardziej popularnych pojęć obecnych we współczesnej kulturze dotyczących procesu dowolnej interakcji między ludźmi, tworzenia tekstu mówionego lub pisanego lub myślenia wyrażanego językowo, która polega na „dążeniu do prawdy w sposób pośredni dzięki aktom intelektualnego poznania”³³.

W naukowych koncepcjach pojęcie dyskurs (łac. *discursus*) ma trzy różne wymiary, które są tożsame z trzema warstwami etymologicznymi i trzema histo-

345; Kierunek narracji legitymizacyjnej to taki schemat narracji, w którym odbiorca interpretuje porządek społeczny jako idący w kierunku wzorcowego i obowiązującego. W naszym wypadku owym porządkiem społecznym są uznane za ważne wybory prezydenckie. Przy kierunku narracji legitymizacyjnej odbiorca powinien zinterpretować przeczytany tekst jako dowodzący uznania wyniku wyborczego, czyli zaakceptowania ważności wyborów. Przy kierunku narracji delegitymizacyjnej odbiorca powinien zinterpretować przeczytany tekst jako podważający wynik wyborczy czy ważność wyborów prezydenckich. Przy kierunku narracji indyferentnej odbiorca ani nie interpretuje przeczytanego tekstu jako legitymizacyjnego ani delegitymizacyjnego.

³² „Analiza semantyczna to automatyczny proces, który przypisuje wypowiedzi w języku naturalnym formalną strukturę zwaną reprezentacją znaczenia, niezależną od języka wypowiedzi. K. Jassem, *Wybrane metody analizy semantycznej*, Pracownia Systemów Informacyjnych Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, file:///C:/Users/Witek/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/6f2133d0-c42d-40b9-92a0-f3468dca8dd/jassem 15wybrane.pdf [dostęp: 27.07.2025]; „Semantyka bada strukturę sądów, a zwłaszcza relacje między różnymi sądami zawartymi w tekście: sądy podlegają oddziaływaniom ze strony innych, poprzedzających je sądów. Pojęcie koherencji: w jaki sposób znaczenia zdań – czyli sądy – zgadzają się z sobą?”. M. Kawka, *Dyskurs medialny w świetle współczesnych analiz dyskursu*, „Studia Logopaedica” 2011, IV, 219, <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/13102/AF96--21--Kawka--Dyskurs-medialny-w-%C5%9Bwietle-wsp%C3%B3%C5%82czesnych-analiz-dyskursu.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [dostęp: 27.07.2025].

³³ Paul Michel Foucault, w: B. Kaczorowski (red.), *Wielkie biografie. 1, Przywódcy, reformatorzy, myśliciele*, Warszawa 2007, s. 757; „Dyskurs staje się czymś, w znaczeniu metaforycznym, co w obszarze nauk ścisłych funkcjonuje pod nazwą teorii wszystkiego. Dyskurs, w zależności od tego, kto się tym pojęciem posługuje, może przyjmować niemal izomorficzną postać i określać każdy rodzaj ekspresji ludzkiej, w toku której powstają jakiegokolwiek przekazy”. B. Brzostowska, *Dyskurs medialny w najnowszej refleksji metodologicznej - recenzja publikacji: R. Wodak, M. Krzyżanowski, Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, Warszawa 2011, <https://uwm.edu.pl/mkks/wp-content/uploads/19-cz-4-recenzje-brzostowska.pdf> [dostęp: 13.07.2025].

rycznymi odcieniami znaczeniowymi w dziedzinie retoryki i filozofii³⁴. W pierwszym ujęciu historycznym dyskurs oznaczał ożywioną rozmowę, lub wnikliwą analizę. Stąd wywodzi się naukowa koncepcja pojmowania dyskursu jako „dialogu, konwersacji lub ogólnie – dowolnej interakcji między ludźmi polegającej na komunikowaniu”³⁵. W drugim ujęciu dyskurs odnosił się do uporządkowanego rozumowania, którego celem było intelektualne rozwiązanie jakiegoś problemu lub po prostu poznanie prawdy – co było w opozycji do takich form poznania bezpośredniego jak intuicja czy percepcja zmysłowa³⁶. Trzecie znaczenie dyskursu dotyczyło „użycia języka jako struktury werbalnej”³⁷.

Holenderski językoznawca Teun Adrianus van Dijk zaproponował interdyscyplinarny model badania łączący powyżej analizowaną triadę w oparciu o dorobek językoznawstwa, psychologii poznawczej i socjologii³⁸. Odmienną zintegrowaną koncepcję dyskursu zaproponował francuski filozof i historyk Paul Michel Foucault³⁹ wchodząc w spór o istotę konstruktów z niemieckim filozofem i socjologiem Jurgenem Habermasem⁴⁰.

³⁴ Zob. M. Czyżewski, *Dyskurs*, w: *Encyklopedia Socjologii – suplement*, Warszawa 2005, s. 50.

³⁵ Tamże.

³⁶ Zob. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 50; Reprezentantem koncepcji rozumienia dyskursu jako procesu logicznego myślenia był niemiecki filozof i socjolog Jürgen Habermas: „H. nawiązywał do sformułowanej przez K. O. Apla koncepcji etyki dyskursywnej, w której akcent pada na rekonstrukcję procedur rządzących wszelką dyskusją nad normami moralnymi (...) Interesowały go relacje prawa i moralności, przywiązywał wagę do kwestii instytucjonalizacji dyskursów”. H. Jakuszko, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 4, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2003, s. 162.

³⁷ M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 50.

³⁸ Zob. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 51 – 52. Od lat 60. XX w. badania naukowe koncertują się na teorii literatury, gramatce tekstu, psychologii przetwarzania tekstu, dyskursie (anty) rasistowskim, wiadomościach prasowych i różnych publikowanych tekstach, relacjach między ideologią, władzą, kontekstem, wiedzą i dyskursem. Obecnie badania Teuna A. van Dijka koncentrują się na dyskursie ruchów społecznych. Zob. *Discourse Cognition Society*, Teun A. van Dijk, <https://discourses.org/> [dostęp: 10.07.2025].

³⁹ Według Foucault władza i wiedza (*pouvoir – savoir*) połączone w jednorodny twór manifestują się praktykach dyskursywnych, czyli zorganizowanych formach komunikowania takich jak działania, wypowiedzi, teksty, komunikacja niewerbalna, sposoby organizacji przestrzeni itd. Zob. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 52.

⁴⁰ Istotą sporu pomiędzy uczonymi była relacja między władzą a dyskursem. „Habermas był przekonany, że dyskurs racjonalny polega na jego autonomizacji względem władzy i panowania. Debatująca sfera publiczna ma być wolna od panowania (*herrschaftsfrei*) i od zniekształcającego wpływu władzy (*nicht vermachtet*). M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 53; Odmiennie stanowisko reprezentował francuski badacz dyskursu. „Wiedza o społeczeństwie i człowieku (...) wyraża się w relacjach władzy, które zdaniem Foucaulta, przenikają życie społeczne we wszelkich jego przejawach (w dziedzinie publicznej i prywatnej, w centralnych instytucjach i na peryferiach itd.). Związek wiedzy i władzy realizuje się w postaci konkretnych zdarzeń i praktyk, czyli dyskursu”. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 53.

Współcześnie w analizie dyskursu mamy do czynienia z konwencją terminologiczną, w której zasadniczo wyróżnimy wypowiedzi (mowa) i teksty (pisane)⁴¹. Niekiedy badacze dyskursu wykraczają poza sam język, dotykając „wszelkich zjawisk opartych na kulturowych związkach znaczeniowych”⁴².

Foucault przyjmuje założenie, że „produkcja dyskursu jest jednocześnie kontrolowana, selekcjonowana, organizowana i kanalizowana w każdym społeczeństwie i że dzieje się to za pomocą określonych procedur, których zadaniem jest poskromić siłę i zagrożenia płynące z dyskursu, omijając jego ciężką i niebezpieczną realność”⁴³. W opozycji do abstrakcyjnego ujęcia Foucaulta a zgodnie z teorią gier językowych⁴⁴ filozofa i logika Ludwiga Josefa Wittgensteina (1967) i aktów mowy⁴⁵ przedstawiciela nurtu analitycznej filozofii języka potocznego

⁴¹ Zob. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 51-52; „Za przejawy dyskursu uznaje się wobec tego wszelkie użycia języka konwersacyjnego, by przywołać stanowisko sformułowane przez Zenona Klemensiewicza. Może być nim również, na co uwagę zwracała Teresa Skubalanka, konwersacyjny tekst mówiony”. B. Brzostowska, *Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, red. Ruth Wodak, Michał Krzyżanowski, Warszawa 2011, s. 215, <https://uwm.edu.pl/mkks/wp-content/uploads/19-cz-4-recenzje-brzostowska.pdf> [dostęp: 17.07.2025].

⁴² M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 51 – 52. Chodzi tu np. o dyskurs filmowy, dyskurs tańca ludowego itd.

⁴³ R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, Warszawa 2011, s. 16.

⁴⁴ „Tekst dociekań filozoficznych składa się z 693 uwag, numerowanych kolejno, a zestawionych w sposób, który przy pierwszej lekturze wydawać się może niemal przypadkowy”. Uwagi od 1 – 108 to krytyka semantycznej teorii *Tractatus logico – philosophicus*. W miejsce wyobrażenia zdań jako logicznych obrazów rzeczywistości pojawia się pojęcie «gry językowej» która jest całością «złożoną z języka i z czynności, w której jest on wpleciony» (*Dociekania filozoficzne*, 7), a zamiast pisać o odniesieniach nazw, rozważa się używane są słowa zwykłego języka (...) Nie ma w regułach naszych gier językowych niczego koniecznego. Zostały one wytworzone przez społeczności, które żyją w określony sposób – i to on właśnie, a nie tzw. rzeczywistość decyduje o rodzaju gier: «A wyobrazić sobie jakiś język, znaczy wyobrazić sobie pewien sposób życia (tamże, 19) (...) Opinia społeczności rozstrzyga, jakie użycie słów jest poprawne, a jakie niepoprawne. Dorośli, których wytresowano w określonym stosowaniu słów i zdań, tresują później swoje dzieci przez przyuczanie ich do takiego, a nie innego używania słów w pewnych okolicznościach i przy wykonywaniu pewnych czynności. Natomiast gdy filozof nie uczestniczący w zwykłym życiu wspólnoty, zaczyna używać słów poza naturalnymi kontekstami ich użycia, gubi się i w rezultacie buduje metafizyczne systemy, ontologizując formy gramatyczne. «Niezrozumiane użycie słowa interpretuje się jako wyraz osobliwego zjawiska» (tamże, 196)” T. Pawlikowski, *Wittgenstein, w: Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 9, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2008, s. 801.

⁴⁵ „A. wprowadził teorię czynności illokucyjnych, odróżniając akty (czynności) lokucyjne, użycia ciągu wyrażen w określonym sensie i z określonym odniesieniem, akty illokucyjne spełniane wtedy, gdy spełniany jest akt lokucyjny oraz akty prelokucyjne, spełniane wtedy, gdy wypowiedź ma odnieść określony skutek. I tak, wypowiadając zdanie: «obiecuję pożyczyc ci tę książkę» spełniam akt lokucyjny, a zarazem akt illokucyjny składania obietnicy; mogę także spełnić akt prelokucyjny uspokojenia czy uciszenia kogoś. A. mówił więc o lokucyjnej, illokucyjnej i prelokucyjnej sile danej wypowiedzi. Co więcej, czasem wypowiedź nie ma nawet siły lokucyjnej, np. wtedy, gdy wypowiadamy coś, aby przetestować mikrofon. Stąd A. wyróżnił jeszcze akty fonetyczne (wydawanie dźwięków) oraz fatyczne

Johna Langshawa Austina (1962) „dyskurs jest rozumiany przede wszystkim jako działanie językowe w komunikacji pisemnej, wizualnej bądź ustnej, werbalnej bądź niewerbalnej, podejmowanej przez aktorów społecznych w konkretnym otoczeniu, określonym przez reguły, normy i konwencje społeczne”⁴⁶. Van Dijk dyskurs definiuje jako tekst w kontekście, czyli w jednym z najbardziej skomplikowanych pojęć w obrębie badań nad dyskursem⁴⁷. Niemiecki naukowiec - lingwista Utz Maas uważa, że studia dotyczące dyskursu przesunęły się ostatnimi laty w kierunku teorii dyskursu i komunikacji niemieckiego filozofa i socjologa Jürgena Habermansa, nadając mu znaczenie bliższe „dialogowi”⁴⁸. Uczeni wywodzący się z poszczególnych krajów reprezentują często różne podejścia teoretyczne dotyczące analizy dyskursu⁴⁹.

Martin Reisigl z uniwersytetu wiedeńskiego, analizując znany wykład Michela Foucaulta w Collège de France na temat porządków dyskursu, zidentyfikował 23 znaczenia dyskursu⁵⁰. Mamy zatem do czynienia, jak to często bywa w naukach

(wypowiadanie wyrażen gramatycznie poprawnych), różne od aktów lokucyjnych, illokucyjnych i prelokucyjnych. W myśl tej teorii performatywy stają się podklasą wypowiedzi posiadających siłę illokucyjną”. A. Lekka-Kowalik, *Austin*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 1, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2000, s. 420.

⁴⁶ R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 16.

⁴⁷ Zob. R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 16; „Tekst jest zdarzeniem komunikacyjnym, jest faktem osadzonym w konkretnej sytuacji mówienia lub pisania. Procesualność tekstu oznacza, że strumień mowy czy zapis graficzny nabiera sensu wobec odbiorcy, a każda konkretyzacja przynosi nowe odczytanie, które zależy od skuteczności kodowania (aktywności nadawcy) i dekodowania (aktywności odbiorcy), jak i czynników pozatekstowych. Tradycyjne kryteria tekstowości, ujmowane dotąd w ramach Arystotelesowskich warunków koniecznych i wystarczających, popierane najczęściej analizą gramatyczną, nie mogą dostarczyć odpowiedzi na pytanie, co jest tekstem, a co nim nie jest”. T. Piekot, *Dyskurs polskich wiadomości prasowych*, Kraków 2006, s. 24; „Przy badaniu złożonych problemów społecznych powstaje konieczność opierania się na wielu podejściach teoretycznych w celu analizy kontekstów i odnoszenia do nich tekstów. Aby działanie takie miało sens pod względem naukowym, niezbędne jest podjęcie decyzji dotyczącej założeń teoretycznych”. R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 24.

⁴⁸ Zob. R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 16; „Tylko komunikacyjny model działania zakłada język jako medium niezakłóconego porozumienia. Zarówno mówiący, jak i słuchający na gruncie wspólnego świata życia (Lebenswelt) odnoszą się równocześnie do czegoś w świecie obiektywnym, społecznym i subiektywnym, aby negocjować wspólną definicję sytuacji”. H. Jakuszko, *Habermans*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 4., red. A. Maryniarczyk, Lublin 2003, s. 151.

⁴⁹ „Na przykład, w badaniach brytyjskich termin dyskurs (*discourse*) jest często stosowany jako synonim tekstu w znaczeniu autentycznej, codziennej komunikacji językowej. Z kolei francuskie *discours* bardziej skupia się na związkach języka i myślenia, na przykład w znaczeniu «społeczne tworzenie i podtrzymywanie złożonych systemów wiedzy» (Ehlich 2000: 162). W języku niemieckim, w pragmatyce funkcjonalnej, *Diskurs* oznacza «ustrukturyzowane zbiory aktów mowy» (ibidem)”. R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 17.

⁵⁰ Zob. R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu*, s. 15.

humanistycznych, z konstruktem który „nie ma jasno określonego statusu terminologicznego”⁵¹. W takim wypadku badacz musi „na swój użytek doprecyzować ramy definicyjne tego pojęcia, jak i wytyczyć sztywne granice metodologii, które chce zastosować w opisie szczegółowych analiz empirycznych, aby uniknąć naukowego eklektyzmu”⁵².

Zainteresowania badaczy dyskursu publicznego⁵³ mają charakter interdyscyplinarny i generalnie obejmują zagadnienia z zakresu „polityki, socjologii i komunikacji medialnej”⁵⁴.

W ujęciu socjologicznym rozpatrujemy dwa aspekty dyskursu publicznego: „powszechną dostępność komunikatorów (możliwość m.in. dzięki środkom masowego przekazu) oraz ważność poruszanych spraw dla szerszych kręgów społecznych lub dla ogółu”⁵⁵.

Odwołując się do różnych paradygmatów dyskurs może być definiowany jako: „zbiór zdarzeń komunikacyjnych mających na celu wspólne negocjowanie

⁵¹ M. Poprawa, *Telewizyjne debaty polityków jako przykład dyskursu publicznego*, Kraków 2009, s. 19.

⁵² Tamże, s. 19; Eklektyzm to „łączenie w jedną, często niespójną całość, różnych teorii, koncepcji, tez i pojęć uznanych za prawomocne, a zaczerpniętych z różnych systemów, doktryn i kierunków filozoficznych”. S. Wielgus, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 3, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2002, s. 65.

⁵³ „Dyskurs publiczny jest wielowarstwowym obszarem wzajemnie powiązanych zjawisk komunikacyjnych, obejmującym nie tylko rozmaite konfiguracje mechanizmów dyskursowych, lecz także inscenizacje (np. ceremonie są często inscenizowane jako rzekome porozumienie), komentarze (definicje sytuacji, które stają się jej elementami), zbiorowe symboliki (historycznie ukształtowane, kulturowo «zakodowane» i symbolicznie «gęste» wyobrażenia strefy publicznej (...)).” M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 56.

⁵⁴ M. Poprawa, *Telewizyjne debaty polityków jako przykład dyskursu publicznego*, Kraków 2009, s. 19; „W to szerokie spektrum badawcze wpisują się spostrzeżenia dotyczące perswazji i manipulacji (jako zjawisk postrzeganych przez pryzmat retoryki, psychologii i metaloznawstwa), języka propagandy politycznej oraz koncepcje badań nad kulturą polityczną”. Tamże; „Do licznych kierunków i metod badania dyskursu zalicza się analizy dyskursu podejmowane w ramach socjologii, psychologii, historii, filozofii społecznej oraz w obszarach interdyscyplinarnych”. M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 54; Socjologiczna analiza dyskursu zasadniczo jest reprezentowana przez analizę konwersacyjną i krytyczną analizą dyskursu. Pierwsza orientacja badawcza sprowadza się „do metodycznego potraktowania rozmów z uwzględnieniem ich sekwencyjnego przebiegu oraz wielopoziomowych aspektów strukturalnych – jako procesów samoorganizującej się i jednocześnie sameksplikującej się komunikacji”. Tamże; Krytyczna analiza dyskursu (CDA – *Critical Discourse Analysis*) jako orientacja interdyscyplinarna generalnie dotyczy obszaru badań z zakresu „rasizmu, antysemityzmu, dyskryminacji i wrogości wobec obcych”. Tamże.

⁵⁵ M. Czyżewski, *Dyskurs*, s. 56. „Nietrudno zauważyć, że tendencje rozwojowe dyskursu publicznego zmiernie w kierunku rozdzielenia tych aspektów: z jednej strony, powszechnie dostępne stają się sprawy prywatne (dyskurs publiczny zalewają tematy blahe i intymne, co określa się niekiedy jako swoistą «prywatyzację» strefy publicznej – termin Kurta Imhofa), z drugiej strony – oddolnie kształtowana, obywatelska opinia publiczna nie stanowi przedmiotu zainteresowania ani mediów ani polityki”. Tamże.

znaczeń przez uczestniczących w nich aktorów społecznych, (...) jako kategoria wyodrębniająca zbiór istniejących w sferze publicznej wypowiedzi według kryterium tematycznego, na przykład: dyskurs polityczny, dyskurs literacki⁵⁶. Możemy również mówić o typach dyskursów medialnych: „(podział ze względu na typ medium), medialny, prasowy, radiowy, telewizyjny⁵⁷”.

Na czym więc polega uczestniczenie w dyskursie? *The conduct of discourse* „jest strategicznym działaniem, polegającym na: – odpowiednim w danym kontekście wytwarzaniu dźwięków; – wykonywaniu gestów; – konstruowaniu semantycznych reprezentacji; – dokonywaniu aktów mowy; – angażowaniu się w interakcyjne formy zabierania głosu; – wywoływaniu określonych wrażeń, pertraktowaniu, przekonywaniu lub podtrzymywaniu uprzedzeń⁵⁸”. Możemy mówić o wymiarze językowym dyskursu, w badaniu którego dominuje perspektywa funkcjonalna „(kto?, jak?, dlaczego?, do kogo?, kiedy wytwarza tekst?)⁵⁹”, wymiarze komunikacyjnym i interakcyjnym, w którym owa interakcja odbywa się za pomocą słów użytych w „konkretnym kontekście społecznym i kulturowym z uwzględnieniem czynników sytuacyjnych jako istotnym warunkiem udanej komunikacji⁶⁰”, wymiarze poznawczym, w którym „dyskurs jest formą komunikacji w ramach pewnego systemu pojęć i wartości (światopoglądu); semantyczna, a nawet formalna struktura tekstów została wymodelowana przez ten mentalny obraz świata i przez procesy kognitywne leżące u źródeł jego poznania i rozumienia⁶¹”. Dyskurs może być mówiony („obejmuje codzienne rozmowy i inne odmiany dialogu, jak na przykład debaty parlamentarne, spotkania rad nadzorczych albo kontakty między lekarzami i pacjentami⁶²”) lub pisany („wiadomości w gazetach, artykuły naukowe, powieści, podręczniki szkolne i ogłoszenia⁶³”). Wśród strategii dyskursu wyróżniamy: strategie językowe, które determinują styl czyli leksykalno - składniową kompozycję tekstu i strategie semantyczne, które określają schemat narracji i argumentacji⁶⁴. Strategie globalne – zewnętrzne (pozatekstowe) dzielimy na: interakcyjne (pragmatyczne) i społeczne i kulturowe. Te pierwsze wiążą tekst z sytuacją komunikatywną zaś drugie uwzględniają „w tekście typowe role

⁵⁶ M. Kawka, *Dyskurs medialny w świetle współczesnych analiz dyskursu*, „Studia Logopaedica IV” 2011, s. 217, <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/13102/AF96--21-Kawka--Dyskurs-miedialny-w-%C5%9Bwietle-wsp%C3%B3%C5%82czesnych-analiz-dyskursu.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [dostęp: 27.07.2025].

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ Tamże.

⁵⁹ Tamże.

⁶⁰ Tamże.

⁶¹ Tamże.

⁶² Tamże.

⁶³ Tamże.

⁶⁴ Zob. M. Kawka, *Dyskurs medialny w świetle*, s. 217,

społeczne i system wartości kulturowych jako istotne warunki udanej wymiany poglądów i idei”⁶⁵.

Jay Lemke dostrzegł różnice w zachodzących relacjach pomiędzy dyskursem a tekstem: „Dyskursy jako działania społeczne w większym lub mniejszym stopniu podlegające zwyczajom społecznym, tworzą teksty, które będą w jakiś sposób podobne pod względem swoich znaczeń (...) Kiedy chcemy skupić się na konkretnych cechach zdarzenia lub sytuacji, mówimy o tekście. Kiedy chcemy przyjrzeć się wzorcom, wspólnym cechom, relacją dotyczącym różnych tekstów i okazji, możemy mówić o dyskursach”⁶⁶. Dyskurs jest zatem definiowany na innym wymiarze abstrakcji niż tekst: „Dyskurs zakłada istnienie wzorców i wspólnych cech w ramach wiedzy i struktur, natomiast tekst jest konkretną i unikatową realizacją dyskursu”⁶⁷.

Iwona Loewe z Uniwersytetu Śląskiego prowadząc przegląd stanowisk badawczych dotyczących dyskursu medialnego proponuje definicję deskryptywną w której dyskurs medialny jest typem jednokierunkowej komunikacji prowadzonej od zinstytucjonalizowanego nadawcy do audytorium za pośrednictwem mediów masowych, której celem jest „ukierunkowanie społecznej uwagi i kształtowanie poglądów swej publiczności”⁶⁸ w oparciu o interaktywność przekazu⁶⁹. Ze względu na rodzaj transmisji danych autorka powyższej syntezy unika posługiwania się frazą dyskurs internetowy, a z dyskursu medialnego wyodrębnia dyskursy: prasowy, radiowy, telewizyjny i hipertekstowy, „który pomieści niektóre efekty konwergencji mediów (prasę, radio, telewizję w Internecie)”⁷⁰.

Dyskurs jest zatem jednym z najbardziej znanych konstruktów we współczesnej kulturze. W pierwszym wymiarze może być rozumiany jako akt komunikacyjny pomiędzy ludźmi. W drugim odnosi się do logicznego rozumowania, którego celem jest poznanie prawdy. W trzecim dotyczy użycia języka, jako pewnej struktury werbalnej. Dyskurs możemy definiować jako zbiór aktów komunikacyjnych, których celem jest wspólne ustalanie znaczeń przez aktorów społecznych. Dyskurs jest też określany jako zbiór funkcjonujących w przestrzeni publicznej wypowiedzi podzielonych według kryterium tematycznego. Mamy wówczas do czynienia z dyskursem naukowym, politycznym, medialnym, prasowym, telewizyjnym, radiowym, internetowym (hipertekstowym) itd.

⁶⁵ M. Kawka, *Dyskurs medialny w świetle*, s. 217.

⁶⁶ R. Wodak, *Dyskurs i tekst*, w: *Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, red. R. Wodak, M. Krzyżanowski, Warszawa 2011, s. 18.

⁶⁷ Tamże.

⁶⁸ I. Loewe, *Dyskurs medialny – przegląd stanowisk badawczych*, „Forum Lingwistyczne” 2014, nr 1, s. 14, file:///C:/Users/Witek/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownload-s/30cc0d31-a16a-4a56-a264-b10e61f78fc 8/04+Loewe_9-16+.pdf [dostęp:05.07.2025].

⁶⁹ Zob. I. Loewe, *Dyskurs medialny – przegląd*, s. 14,

⁷⁰ I. Loewe, *Dyskurs medialny – przegląd stanowisk*, s. 14.

Dyskurs medialny jest formą jednokierunkowego przekazu prowadzonego od zinstytucjonalizowanego nadawcy do publiczności za pośrednictwem mediów masowych. Jego celem jest zdobycie uwagi publiczności i kształtowanie jej poglądów. Kiedy analizujemy pojedyncze przekazy medialne np. teksty, mówimy o konkretnych cechach zdarzenia lub konkretnej sytuacji, kiedy analizujemy wzorce, wspólne cechy, relacje dotyczące różnych tekstów używamy pojęcia dyskurs.

Analiza kierunku narracji publikacji internetowych

W humanistyce i naukach społecznych mamy do czynienia ze „zwrotem ku narracjom/narracyjności”⁷¹. Jeżeli chodzi o naturę badań jakościowych to charakteryzuje się ona brakiem utrwalonych wzorów działania, „nie ma jednej, utrwalonej tradycji metodologii jakościowej, a różnorodność praktyk badawczych, które są odbiciem paradygmatów, metod czy technik prowadzenia badań jakościowych, opiera się na innowacyjności i kreatywności badaczy”⁷². Jedną z podstawowych metod badawczych w naukach empirycznych jest indukcja analityczna określana jako wnioskowanie indukcyjne⁷³.

Zarówno na stronie Polskiej Agencji Prasowej, Onetu i Wirtualnej Polski znajdują się kategorie (zakładki) wybory prezydenckie, w których są klasyfikowane zgodnie z datą i godziną publikacje internetowe. Z wszystkich trzech zakładek analizowanych portali do badania zostały wybrane artykuły internetowe według następujących słów kluczowych (fraz kluczowych): wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich, legitymizacja wyborów, protesty wyborcze, anomalie w komisjach wyborczych. Jednostką analizy w badaniach jakościowych – analizie tekstu będzie pojedynczy artykuł, zaś najmniejszym elementem badania będzie informacja o spójnym wątku tematycznym”⁷⁴.

⁷¹ G. Bryda, *Cyfrowa Socjologia Jakościowa – Odkrywanie językowego obrazu świata życia codziennego*, Kraków 2024, s. 211; „Stosując podejście narracyjne, badacz próbuje zrozumieć nie tylko to, jak ludzie konstruują swoje historie, lecz także to, jak dzięki opowiadaniu historii tworzą systemy znaczeń i definicje sytuacji”. Tamże w. 213.

⁷² G. Bryda, *Cyfrowa socjologia*, s. 167.

⁷³ „Rozumowanie indukcyjne przechodzi zatem od tego, co konkretne, do tego, co ogólne, od szczegółowych obserwacji (...) określonych aspektów życia społecznego do odkrycia prawidłowości, które mogą wskazać na pewne, względnie uniwersalne, zasady (Babbie, 2006: 47; por. Znaniecki, 1934: 249-331; Glaser, Strauss, 1967; Konecki, 2000)”. J. Niedbalski, *Indukcja analityczna (Analytic induction)*, w: *Słownik socjologii, jakościowej*, red. K. T. Konecki, P. Chomczyński, Warszawa 2012, s. 107.

⁷⁴ Akt komunikacyjny jest to „transmisja informacji z jednego miejsca na drugie (...) pełne pojęcie komunikowania powinno odwoływać się do dwustronnej relacji między podmiotami aktywnie uczestniczącymi w akcie porozumiewania”. J. Niedbalski, *Akt komunikacji, (Act of communication)*, w: K. T. Konecki, P. Chomczyński, *Słownik socjologii jakościowej*, Warszawa 2012, s. 13.

Pierwszy artykuł wyselekcjonowany do badania pochodzi z PAP z 02 VI 2025 r. z godziny 6:14 i dotyczy danych PKW dotyczących wyników wyborów prezydenckich: „Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie”⁷⁵. Podobne artykuły relacjonujące najnowsze wyniki podane przez PKW zostały opublikowane na portalu Onet (onet wiadomości) 02 VI 2025 r. o godz. 8:27⁷⁶ oraz Wirtualna Polska (WP wiadomości) o godz. 6:41⁷⁷. Aktorem społecznym⁷⁸ w artykułach relacjonujących oficjalne ogłoszenie wyników wyborów prezydenckich była Państwowa Komisja Wyborcza.

Tabela 1. Analiza treści artykułu: *Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 02.06.2025 06:41 aktualizacja: 02.06.2025 10:56

Numer zamieszczonej informacji	Informacja/cytat/infografika	Temat – T/Lead – Ld/ Śródtytuł między akapitami A1/Ś/A2 itd.)/Akapit – A/Infografika – I/ Fotografia – F/ Wpis z mediów społecznościowych – W (opisać)	Aktor Społeczny/Aktor polityczny/ Rodzaj i rozmiar czcionki/B-Bold (pogrubienie)/ U (podkreślenie)/cz. B lub U oznacza że część tekstu została pogrubiona lub podkreślona	Kierunek narracji tekstu/ Legitymizacyjna – L/Indyferentna – I/ delegitymizacyjna – D/ IB –interpretacji brak/Uwagi
1	„Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie”	T	PKW/Arial 33,5/B	L

⁷⁵ *Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 02.06.2025 06:41 aktualizacja: 02.06.2025 10:56, <https://www.pap.pl/aktualnosci/pkw-oficjalnie-karol-nawrocki-wygral-wybory-prezydenckie-z-wynikiem-508-9-proc> [dostęp: 20.07.2025]; Zob. przypis nr 3 - w związku z datą pierwszej analizowanej publikacji.

⁷⁶ Dziennikarze Onet Wiadomości, AJŁ, „Wybory prezydenckie 2025. PKW ogłosiła wyniki wyborów”, Onet wiadomości, 2 czerwca 2025 08:27, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/oficjalne-wyniki-wyborow-2025-pkw-oglosila-wynik/svj2ez> [dostęp: 24.07.2025].

⁷⁷ K. Wiak, *Oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich 2025. PKW podała ostateczne dane*, WP wiadomości, 2 czerwca 2025, 06:41, <https://wiadomosci.wp.pl/oficjalne-wyniki-ii-tury-wyborow-prezydenckich-2025-pkw-podala-ostateczne-dane-7161847995353792a?pvclid=01K0MF7X78G5TPCRQ3V8JQV0D9> [dostęp: 20.07.2025].

⁷⁸ „Aktor społeczny (ang. *Social actor*)→ anglicyzm używany przez niektórych polskich socjologów jako jednostki działającej”. P. Sztompka, *Słownik Socjologiczny 1000 Pojęć*, Kraków 2020, s. 77; „Aktor społeczny w socjologii oraz w antropologii jest jednostką, grupą społeczną lub instytucją w rozumieniu podmiotu społecznego, odgrywającą w danej sytuacji społecznej określoną rolę społeczną i oddziałującą przez swoje działanie na innych”. *Aktor społeczny*, *Nauka – zbadane.pl*, <https://zbadane.pl/nauki-spoeczne/socjologia/aktor-spoeczny> [dostęp: 24.07.2025].

2	„Popierany przez PiS Karol Nawrocki wygrał w II turze wybory prezydenckie z wynikiem 50,89 proc., kandydat KO Rafał Trzaskowski uzyskał 49,11 proc. głosów - podała oficjalnie w poniedziałek rano Państwowa Komisja Wyborcza?”	Ld	PKW/Arial 13,5/B	L
3	Pod leadem znajduje się bardzo duża infografika bez tytułu ilustrująca dane procentowe pochodzące z leadu – fraza Rafał Trzaskowski i jego wizerunek (jak na zdjęciu legitymacyjnym) znajduje się po lewej stronie – fraza Karol Nawrocki i jego wizerunek po prawej – oba słupki wykresu są czerwone – słupek Nawrockiego jest wyższy. Na twarzach nie widać uśmiechu tylko zadumę. Podpis pod infografiką: Wynik wyborów prezydenckich. Autor: PAP/Infografika/Maciej Zieliński	L I / 1 /A2	PKW/-	IB/Dlaczego w infografice PAP oba słupki wykresu są w tym samym kolorze?
4	„Jak wynika z danych na stronie Komisji, Karol Nawrocki w II turze wyborów zdobył 10 mln 606 tys. 877 głosów, czyli 50,89 proc.”	A 1	PKW/Arial 13,5	L
5	Pod A1 znajduje się o 1/3 mniejsza od poprzedniej infografika zatytułowana: Wybory prezydenckie 2025 DRUGA TURA NA WYBÓR PREZYDENTA RP WYNIKI ZE WSZYSTKICH OBWODÓW GŁOSOWANIA. Infografika ilustruje dane procentowe pochodzące z leadu – fraza Karol Nawrocki Prawo i Sprawiedliwość wraz z jego wizerunkiem (jak na zdjęciu legitymacyjnym) znajduje się po lewej stronie – fraza Rafał Trzaskowski Koalicja Obywatelska i jego wizerunek po prawej. Słupek wykresu Nawrockiego jest niebieski i nieco wyższy, słupek Trzaskowskiego pomarańczowy. Czarnobiałe twarze obu kandydatów są zamyślane – zaduma - bez uśmiechu. Podpis pod infografiką: Źródło PKW, fot. PAP, Wynik wyborów prezydenckich. Autor: PAP/Infografika/Maciej Zieliński.	A1 / I 2/A	PKW/Arial 13,5	IB/Obie Infografiki PAP (I1 i I2) mogą dezorientować czytelnika gdyż na pierwszej infografice słupki wykresu są tego samego koloru (mimo iż słupki Karola Nawrockiego jest wyższy – nie wiadomo dlaczego pod zdjęciem Rafała Trzaskowskiego znajduje się czerwony trójkąt) ponadto na pierwszej infografice Karol Nawrocki jest po prawej stronie zaś na drugiej po lewej i Rafał Trzaskowski vice versa.

Źródło: badania własne.

Tabela 1. Analiza treści artykułu: *Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 02.06.2025 06:41 aktualizacja: 02.06.2025 10:56 (cd.)

6	„Rafała Trzaskowskiego poparło natomiast 10 mln 237 tys. 286 wyborców, czyli 49,11 proc.”	A2	PKW/Arial 13,5	IB
7	„Z podanych przez PKW danych wynika, że Nawrocki zdobył o 369 tys. 591 głosów więcej”.	A3	PKW/Arial 13,5	L
8	„Frekwencja w II turze wyborów wyniosła 71,63 proc.”	A 4	PKW/Arial 13,5	L
9	„Po zamknięciu lokali wyborczych z sondażu exit poll wykonanego przez Ipsos dla TVP, Polsatu i TVN wynikało, że Rafał Trzaskowski zdobył 50,3 proc. głosów., a Karol Nawrocki uzyskał 49,7 proc. Jednak z sondażu late poll dla tych samych trzech stacji uwzględniającego wyniki z 90 proc. komisji wynikało, że Nawrocki zdobył 51 proc. głosów, a Trzaskowski 49 proc”.	A 5	PKW/Arial 13,5	D
6	„Rafała Trzaskowskiego poparło natomiast 10 mln 237 tys. 286 wyborców, czyli 49,11 proc.”	A2	PKW/Arial 13,5	IB
10	„W pierwszej turze wyborów przeprowadzonych 18 maja br. Trzaskowski zdobył 31,36 proc. głosów, a Nawrocki 29,54 proc. Frekwencja wyniosła 67,31 proc.”	A6	PKW/Arial 13,5	IB
11	„Prezydent Duda pogratulował Nawrockiemu zwycięstwa w wyborach prezydenckich”	A6/Ś/ A7	Prezydent Andrzej Duda/Arial 23,5/B	L
12	„Prezydent Andrzej Duda pogratulował w poniedziałek rano Karolowi Nawrockiemu zwycięstwa w wyborach prezydenckich. Prezydent podziękował też m.in. za wysoką frekwencję i wzięcie odpowiedzialności za Polskę”.	A7	Prezydent Andrzej Duda/ Arial 13,5	L
13	Infografika: „Frekwencja w wyborach prezydenckich UDZIAŁ W PIERWSZEJ I DRUGIEJ TORZE WYBORÓW W 2025 ROKU”. FREKWENCJA NA GODZ. 12.00 – (I – 20,28%, II – 24,83%), 17.00 (I – 50,69%, II – 54,91%) i FREKWENCJA KOŃCOWA (I – 67,31%, II – 71,63%) – kolory słupków wykresu - I tura czerwona obwódka w środku kolor biały – II tura słupek czerwony.	I/3	PKW/-	L

14	„«DZIĘKUJĘ! Za udział w wyborach prezydenckich. Za frekwencję. Za spełnienie obywatelskiej powinności. Za wzięcie odpowiedzialności za Polskę» - napisał na platformie X Andrzej Duda, który pogratulował zwycięzcy. «Trwaj mocna POLSKO!» - dodał Duda”	A8	Prezydent Andrzej Duda/ Arial 13,5	L
15	Oryginalny wpis Andrzeja Dudy (ze zdjęciem prezydenta) z serwisu społecznościowego X	I4	Prezydent Andrzej Duda/-	L
16	Infografika: „Frekwencja w wyborach prezydenckich UDZIAŁ W PIERWSZEJ I DRUGIEJ TORZE WYBORÓW W 2025 ROKU”. FREKWENCJA NA GODZ. 12.00 – (I – 20,28%, II – 24,83%), 17.00 (I – 50,69%, II – 54,91%) i FREKWENCJA KOŃCOWA (I – 67,31%, II – 71,63%) – kolory słupków wykresu - I tura czerwona obwódka w środku kolor biały – II tura słupki czerwony.	I/3	PKW/-	L

Źródło: badania własne.

Analiza treści artykułu PAP (tabela nr 1) pokazuje że wśród 15 informacji zwartych w tekście aż 11 charakteryzowało się kierunkiem narracji o charakterze legitymacyjnym. Kierunki narracji czterech informacji (nr 3, 5, 6 i 10) nie zostały zinterpretowane⁷⁹. Informacja nr. 9 została zinterpretowana jako delegitymizująca, ponieważ nocna zmiana wyników pomiędzy sondażem exit poll a late poll mogła wywołać w elektoracie Rafała Trzaskowskiego duże emocje i dysonans a u zwolenników Karola Nawrockiego euforię, tym bardziej że kandydat Koalicji Obywatelskiej po zakończeniu głosowania i podaniu pierwszych wyników sondażowych ogłosił się zwycięzcą wyborów prezydenckich⁸⁰. W konsekwencji opinia publiczna była bardziej podatna na narracje dotyczące fałszerstw wyborczych, które zresztą wkrótce się pojawiły. Ponadto całą sytuację komplikował jeszcze fakt, iż różnica głosów pomiędzy kandydatami z pierwszego na drugiego czerwca 2025 r. była ciągle nie znana, sondaże zaś pokazywały że miała być najmniejsza w historii wyborów prezydenckich. Jeżeli nawet założymy iż każda analizowana informacja z osobna oddziaływałaby z taką samą siłą na internautę, choć wiadomo iż tytuły i leady oraz pozycja w tekście (który akapit) w różnym stopniu działają

⁷⁹ Infografiki (informacja 3 i 5) jak i informacje nr 6 i 10 znajdujące się w oddzielnych akapitach mogły wprowadzać w błąd.

⁸⁰ „Zwyciężyliśmy, chociaż myślę, że do języka polskiego i języka polskiej polityki wejdzie to sformułowanie «na żyłki» - powiedział kandydat KO Rafał Trzaskowski po ogłoszeniu sondażowych wyników wyborów na prezydenta. Zadeklarował, że będzie prezydentem wszystkich Polek i Polaków”. *Trzaskowski: będę prezydentem wszystkich Polek i Polaków [NASZE WIDEO]*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 01.06.2025 21:17 aktualizacja: 02.06.2025 00:16, <https://www.pap.pl/aktualnosci/trzaskowski-bede-prezydentem-wszystkich-polek-i-polakow> [dostęp: 24.07.2025].

na naszą percepcję, to z dużym prawdopodobieństwem możemy stwierdzić, iż w analizowanym artykule mamy do czynienia z kierunkiem narracji legitymizacyjnej stosunkiem co najmniej 11/15⁸¹.

Tabela 2. Analiza treści artykułu: Dziennikarze Onet Wiadomości, AJŁ, *Wybory prezydenckie 2025. PKW ogłosiła wyniki wyborów*, onet wiadomości, 2 czerwca 2025 08:27

Numer zamieszczonej informacji	Informacja/cytat	Temat – T/Lead – Ld/ Śródtytuł między akapitami A1/Ś/A2 itd.)/Akapit – A/Infografika – I/ Fotografia – F/ Wpis z mediów społecznościowych – W (opisać)	Aktor Społeczny/ Aktor polityczny/ Rodzaj i rozmiar czcionki/B-Bold (pogrubienie)/ U (podkreślenie)/ cz. B lub U oznacza że część tekstu została pogrubiona lub podkreślona	Kierunek narracji tekstu/Legitymizacyjna – L/Indyferentna – I/ delegitymizacyjna – D/ IB –interpretacji brak/ Uwagi
1	„Wybory prezydenckie 2025. PKW ogłosiła wyniki wyborów”.	T	PKW/Fira Sans 30/B	L
2	„Zwycięzył w nich Karol Nawrocki, który uzyskał 50,89 proc. poparcia”.	Ld	PKW/Fira Sans 11/B	L
3	„Rekordowo wysoka była także frekwencja, która wyniosła 71,63 proc.”.	Ld	PKW/Fira Sans 11/B	L
4	„(...) głosów nieważnych było 189 tys. 294 (0,9 proc.) (...) ważnych zaś — 20 mln 844 tys. 163”.	A 1	PKW/Fira Sans 12	D/Informacja o głosach nieważnych i ważnych znajdowała się w pierwszej części akapitu (A1) przed informacją nr 5.

⁸¹ „Do grupy strategicznych pozycji tekstowych zaliczamy «sygnały, które jakoby organizują przestrzeń tekstową, wytyczają jej punkty strategiczne, a tym samym pomagają odbiorcy ustalić, w jakim miejscu się znajduje i w jaką stronę powinien zmierzać, dążąc do całościowej interpretacji danego zdarzenia tekstowego» (A. Duszak 1998: 127). Autorka wymienia w pierwszym rzędzie tytuły oraz środki kontekstualizacji o podobnej funkcji, do których zalicza podtytuły, śródtytuły i na główki prasowe i stwierdza, że tytuł pełni funkcję makrostrukturalną, ponieważ «aktualizuje tekst, bo zakotwicza go w świecie relewantnym dla odbiorcy, a tym samym sygnalizuje potencjał makrostrukturalny tekstu (...)» (Ibidem, s. 129). W drugim rzędzie autorka wskazuje na wewnętrzne podziały przestrzeni tekstowej, segmentację, czyli podział struktury treści tekstu na odcinki (np. akapity)”. J. Gorbacz-Pazera, *Segmentacja tekstu naukowego*, s. 49, https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/9511/1/BAJ_4_2004_J_Gorbacz-Pazera_Segmentacja_tekstu_naukowego.pdf [dostęp: 25.07.2025].

5	„Karol Nawrocki uzyskał ich 10 mln 606 tys. 877, a Rafał Trzaskowski 10 mln 237 tys. 286”.	A 1	PKW/Fira 12	Sans	L
6	„Przestępstw ujętych w Kodeksie karnym było 30, ujętych w Kodeksie wyborczym — 7., a związanych z naruszeniem ustawy o RODO — 2. (...) wykroczenia, to było ich łącznie 326 (...) biorąc pod uwagę liczbę komisji wyborczych, to był może promil, bardzo mała liczba”.	A 2	PKW/Fira 12	Sans	L
7	„Głosy można policzyć ponownie. Kiedy?”	(A2/ Ś /A3)	PKW/Fira 12	Sans	D
8	„Marciniak podziękował także wyborcom (...) kandydatom, (...) członkom obwodowych komisji wyborczych i pracownikom Ministerstwa Spraw Zagranicznych, dzięki którym głosy z zagranicy udało się policzyć tak szybko”.	A 3	PKW/Fira 12	Sans	L
9	„Podczas konferencji prasowej jeden z dziennikarzy zapytał, czy PKW widzi przesłanki do ponownego przeliczenia głosów, jeśli pojawią się protesty wyborcze (...) Generalnie obserwowaliśmy proces wyborczy i każdy z Państwa ma wyrobione zdanie na kwestię ważności lub nieważności wyborów. My mamy na to 14 dni — uciał Sylwester Marciniak”.	A 4	PKW/Fira 12	Sans	D

Źródło: badania własne.

Analiza treści artykułu opublikowanego przez portal Onet pokazuje iż, wśród dziewięciu informacji zwartych w tekście sześć z nich charakteryzowało się kierunkiem narracji legitymacyjnej. Co ważne, do kierunku legitymacyjnego należały najważniejsze informacje znajdujące się zarówno w tytule i leadzie (nr 1 – T, i nr 2 i 3 – L). Ciekawym jest fakt iż informacja nr 4 została umieszczona przed informacją nr 5 – co miało wpływ na określenie informacji nr 4 jako delegitymizującej. Należy zwrócić również uwagę na informację nr 7 i 9, które dotyczyły protestów wyborczych, choć jeszcze w dniu ogłoszenia oficjalnych wyników wyborów przez PKW nie było jeszcze o nich mowy. Zatem możemy

stwierdzić z dużym prawdopodobieństwem, iż cały tekst opublikowany przez Onet charakteryzował się narracją legitymizacyjną stosunkiem co najmniej 6/9.

Tabela 3. Analiza treści artykułu: K. Wiak, *Oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich 2025. PKW podała ostateczne dane*, WP wiadomości, 2 czerwca 2025, 06:41

Numer zamieszczonej informacji	Informacja/cytat	Temat – T/Lead – Ld/ Śródtytuł między akapitami A1/Ś/ A2 itd.)/Akapit – A/ Infografika – I/ Fotografia – F/ Wpis z mediów społecznościowych – W (opisać)	Aktor Społeczny/Aktor polityczny/ Rodzaj i rozmiar czcionki/B-Bold (pogrubienie)/ U (podkreślenie)/cz. B lub U oznacza że część tekstu została pogrubiona lub podkreślona	Kierunek narracji tekstu/ Legitymizacyjna – L/Indyferentna – I/ delegitymizacyjna – D/ IB –interpretacji brak/Uwagi
1	„Oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich 2025. PKW podała ostateczne dane”	T	PKW/Segoe UI 24/B	L
2	„Państwowa Komisja Wyborcza opublikowała oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich, która odbyła się w niedzielę, 1 czerwca 2025 roku. O najwyższy urząd w państwie walczyli Rafał Trzaskowski i Karol Nawrocki. Wiemy już, kto obejmie urząd Prezydenta RP na kolejne pięć lat”.	Ld	PKW/Segoe UI 13/B	L
3	Duże zdjęcie Pałacu Prezydenckiego przed którym znajduje się pomnik księcia Józefa Poniatowskiego siedzącego na koniu i trzymającego w prawym ręku miecz. Na zdjęciu na dole po prawej stronie znajduje się podpis: Kto zostanie prezydentem Polski? Oficjalne dane PKW/pod zdjęciem: Źródło zdjęć: © Getty Images Ziutograf/ Oprac. Karol Wiak 2 czerwca 2025, 06:41	Ld /F1/A1	PKW/-	L
4	„Wybory prezydenckie 2025 wzbudziły ogromne zainteresowanie społeczne i polityczne (...). II tura przyciągnęła miliony wyborców i rozstrzygnęła rywalizację między kandydatem Koalicji Obywatelskiej a kandydatem wspieranym przez Prawo i Sprawiedliwość”.	A 1	PKW/Segoe UI 13	L
5	„Kto wygrał wybory prezydenckie 2025? PKW ogłasza wyniki”	A1 /Ś/A2/B	PKW/Segoe UI 13/B	IB

6	„Zgodnie z oficjalnymi danymi przekazanymi przez PKW, nowym Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej został Karol Nawrocki, który zdobył 50,89 proc. głosów. Jego kontrkandydat, Rafał Trzaskowski, uzyskał 49,11 proc.”	A 3	PKW/Segoe UI 13/B – cz.	L
7	Frekwencja wyborcza w II turze – dane PKW	A3/ Ś /A4/	PKW/Segoe UI 13/B	IB
8	„Frekwencja wyniosła 71,63 proc., co oznacza, że do urn poszło ponad 21 milionów obywateli”	A 3	PKW/Segoe UI 13/B – cz.	L
9	„W II turze wyborów prezydenckich udział wzięło 21 033 457 obywateli, co stanowi 71,63 proc. uprawnionych do głosowania. Najwyższą frekwencję odnotowano w województwach: mazowieckim i małopolskim, natomiast najniższą w opolskim”.	A 4	PKW/Segoe UI 13	L
10	„Reakcje po ogłoszeniu wyników”	A4/Ś/A5/	Politycy/ Komentatorzy/ Opinia publiczna/ Segoe UI 13/B	D/nocna zmiana wyników wywołała wiele negatywnych emocji.
11	„Oficjalne wyniki wyborów prezydenckich 2025 wzbudziły szeroki oddźwięk wśród polityków, komentatorów i opinii publicznej. (...) Wynik II tury z pewnością wpłynie na układ sił w najbliższych latach oraz na kierunek debaty publicznej”.	A5	Politycy/ Komentatorzy/ Opinia publiczna/ Segoe UI 13/B – cz.	D/nocna zmiana wyników wywołała wiele negatywnych emocji co przekładało się na wypowiedzi komentatorów i polityków

Źródło: badania własne.

Kluczowe informacje nr 1 i 2 zostały umieszczone w tytule i leadzie. Kierunek narracji informacji nr 5 i 7, funkcjonujących jako oddzielne śródtytuły, nie zostały poddane interpretacji. Kierunek narracji tekstów pochodzących z informacji nr 10 i 11 został uznany jako delegitymizacyjny. Kierunek narracji całej publikacji Wirtualnej Polski dotyczącej ogłoszenia przez PKW wyników wyborów, zgodnie z przyjętą metodologią został określony jako legitymizacyjny co najmniej w stosunku 7/11.

02 VI 2025 r. o godz. 09.21 na portalu Wirtualna Polska ukazał się artykuł o narracji legitymizacyjnej zatytułowany „Sukces Nawrockiego w liczbie oddanych głosów. Lepszy był tylko Wałęsa”⁸², w którego leadzie czytamy: „W zestawieniu pod względem liczby oddanych głosów Karol Nawrocki zajmuje drugie miejsce,

⁸² K. Staszko, *Sukces Nawrockiego w liczbie oddanych głosów. Lepszy był tylko Wałęsa*, WP - wiadomości, 2 czerwca 2025, 09:21, https://wiadomosci.wp.pl/sukces-nawrockiego-w-liczbie-oddanych-glosow-lepszy-byl-tylko-walesa-716328264_0562912a [dostęp: 25.07.2025].

w statystykach z ostatnich 35 lat. W 1990 roku Lech Wałęsa zdobył 10 622 696 głosów. W minioną niedzielę, 1 czerwca, na Karola Nawrockiego zagłosowało 10 606 877 osób⁸³.

02 VI 2025 r. o godz. 09.23 na portalu internetowym Onet ukazał się artykuł zatytułowany „Dziesiątki tysięcy nieważnych głosów w wyborach w Polsce. Były dwa główne powody”⁸⁴. Sam tytuł i lead może sugerować, iż z prawidłowością wyborów było coś nie tak, skoro mamy „dziesiątki głosów nieważnych”. Ponadto autor tekstu w całym artykule nie porównuje ilości nieważnych głosów z 2025 r. z wyborami z ubiegłych lat, co sprawia wrażenie braku rzetelności dziennikarskiej lub próby manipulacji czytelnikami⁸⁵. Bez względu na przyczynę tak przygotowanego tekstu możemy mówić o kierunku narracji delegitymizacyjnej⁸⁶.

⁸³ Tamże.

⁸⁴ T. Gadniewicz, *Dziesiątki tysięcy nieważnych głosów w wyborach w Polsce. Były dwa główne powody*, Onet wiadomości, 2 czerwca 2025, 09:23, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/dziesiatki-tysiecy-niewaznych-glosow-w-wyborach-szef-pkw-wskazal-dwa-powody/3jyq3q3> [dostęp: 20.07.2025].

⁸⁵ M. Urban, A. Zdanowicz, *Manipulacja polityczna w mediach*, „Studia Politologiczne” 2012, Vol. 25, s.100, <https://www.studiapolitologiczne.pl/pdf-117207-46412?filename=Manipulacja%20polityczna%20w.pdf> [dostęp: 22.07.2025]. „Manipulacja tytułami i leadami. Zadaniem tytułu oraz akapitu wprowadzającego, a także zapowiedzi materiału w telewizji, jest przyciągnięcie uwagi i kształtowanie nastawienia odbiorców. Istnieje zatem możliwość tworzenia takich tytułów i leadów, aby zachować w pamięci odbiorców pozytywne lub negatywne odczucia, niezależnie od rzeczywistego przebiegu sprawy”. Tamże.

⁸⁶ W 2025 r. ponownym głosowaniu w wyborach prezydenckich przy frekwencji 71, 63% liczba głosów nieważnych (z kart ważnych) wyniosła 189 294 zaś liczba kart nieważnych (bez pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone) wyniosła 1423. Zob. *Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2025 r. Ponowne głosowanie odbyło się 1 czerwca 2025 r. między godziną 7:00 a 21:00*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/> [dostęp: 20.07.2025]; W 2020 r. przy frekwencji 68,18 % liczba głosów nieważnych wyniosła 177 724, *Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 lipca 2020 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/statics/prezydent_20200628_obwieszczenia/uploade_d_files/1594724319_obwieszczenie-pkw-20200713-1915.pdf [dostęp 20.07.2025]; W 2015 r. przy frekwencji 55,34% liczba głosów nieważnych wyniosła 250 231 (1,47%). Zob. *Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, https://prezydent2015.pkw.gov.pl/pliki/1432571989_obwieszczenie.pd [dostęp 20.07.2025]; W 2010 r. przy frekwencji 55,31% liczba głosów nieważnych wyniosła 197 396. Zob. *Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 lipca 2010 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, http://pkw.gov.pl/g2/i/20/03/76/200376/II_tura.pdf [dostęp: 20 V 2025]; Choć trudniej porównywać głosy nieważne pomiędzy drugą turą wyborów prezydenckich i wyborami do sejmu, w 2023 r. przy frekwencji 74, 38% w wyborach do Sejmu liczba głosów nieważnych z kart ważnych wyniosła 370 217, zaś liczba kart nieważnych (bez pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone) wyniosła 10 520. Zob. *Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. Głosowanie odbyło się 15 października 2023 r. między godziną 7:00 a 21:00*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/> [dostęp: 20.07.2025]; W drugiej turze wyborów

02 VI 2025 r. godz. 11.07 w Wirtualnej Polsce pojawił się artykuł zatytułowany: „Wybory nieważne? Ryzyko jest bardzo małe”⁸⁷, który wyjaśniał wątpliwości dotyczące ważności wyborów w kontekście legalności działania Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN. Autor artykułu Patryk Słowik z WP w leadzie stwierdza jednoznacznie „zdaniem prawników sprawa jest jasna: nie ma realnego powodu, aby wybory zostały unieważnione”⁸⁸. Konkluzja autora jest zatem tożsama z kierunkiem narracji legitymizacyjnej. Aktorem społecznym w tym wypadku jest Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

02 VI 2025 r. o godz. 17: 27 ukazała się informacja PAP zatytułowana „OBWE o wyborach prezydenckich. Są zastrzeżenia”⁸⁹. Według tekstu publikacji zastrzeżenia dotyczyły jednak silnej polaryzacji społecznej, medialnej oraz finansowania kampanii wyborczej. „Zagraniczni obserwatorzy z Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) poinformowali, że II turę wyborów prezydenckich w Polsce przeprowadzono w sposób profesjonalny i sprawny”⁹⁰. Aktorem

prezydenckich w 2025 r. liczba kart ważnych wyniosła 21 033 457 zaś w wyborach do Sejmu w 2023 r. 21 966 891. Zob. *Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. Głosowanie odbyło się 15 października 2023 r. między godziną 7:00 a 21:00*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/> [dostęp: 20.07.2025]; Tamże.

⁸⁷ P. Słowik, *Wybory nieważne? Ryzyko jest bardzo małe [Analiza]*, WP - wiadomości, 2 czerwca 2025, 11:07, <https://wiadomosci.wp.pl/wybory-niewazne-szanse-na-to-sa-bardzo-male-analiza-7163304715209408a> [dostęp : 20.07.2025].

⁸⁸ Tamże. Aktorem społecznym analizowanego tekstu jest Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. W końcowej części artykułu został również poruszony wątek związany z protestami wyborczymi: „W internecie roi się od przykładów, w których wskazywane są nieprawidłowości: ktoś nie otrzymał karty, choć powinien, w którejś komisji członek komisji nie zachowywał się neutralnie itd. To jednak, w ocenie prawników, za mało, aby wybory trzeba było powtórzyć (...) Różnica pomiędzy kandydatami wyniosła 370 tys. głosów. Aby uznać nieważność wyborów, SN musiałby dopatrzeć się nie jakichkolwiek uchybień - bo te zazwyczaj występują - tylko uchybień, które mogłyby poskutkować zmianą zwycięzcy. Innymi słowy, trzeba by dopatrzeć się nieprawidłowości przekładających się na co najmniej 370 tys. głosów. Ja, mówiąc szczerze, takich nie widzę - wskazuje prof. Mariusz Bidziński”. Tamże.

⁸⁹ *OBWE o wyborach prezydenckich. Są zastrzeżenia*, PAP – Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/obwe-o-wyborach-prezydenckich-sa-zastrzezenia>, 02.06.2025 17:27 [dostęp:20.07.2025].

⁹⁰ Tamże. W komunikacie ukazała się wzmianka dotycząca Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych: „jak podkreślono - nadal istniały obawy dotyczące braku niezależności izby Sądu Najwyższego, powołanej w 2018 r., która odpowiada za zatwierdzanie wyników wyborów, obniżyło zaufanie społeczeństwa do sądownictwa”. Tamże; „Źródłem prawa w Polsce nie są jakiegokolwiek orzeczenia, tylko ustawy (...). Bardzo kreatywna interpretacja art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej sprawiła, że uznano (...) o tym, iż Trybunał Sprawiedliwości UE może definiować środki, ale w dziedzinach objętych prawem Unii. Sprawy wyborów nie są objęte tym prawem. Sprawy dotyczące wyborów nie mają charakteru ani sprawy cywilnej, ani karnej. Z tego względu one nie mieszczą się także w zakresie właściwości Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (...) To jest odzwierciedlenie schizofrenii konstytucyjnej. Kiedy chcemy widzieć w tym zgromadzeniu (Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN – red.) sąd, no to tak uznajemy. Robimy

społecznym powyższej publikacji była OBWE (obserwatorzy OBWE). W tym wypadku możemy stwierdzić, iż kierunek narracji wobec ważności wyborów prezydenckich nie miał charakteru delegitymizacyjnego zaś indyferentny⁹¹.

O4 VI 2025 r. o godz. 17.00 w PAP ukazał się artykuł dotyczący pierwszych ośmiu protestów wyborczych, które wpłynęły do Sądu Najwyższego. W tekście artykułu znajduje się opis czego one dotyczą oraz instrukcja jak i do kiedy można takie protesty składać⁹². Niemal identyczny artykuł o podobnej konstrukcji ukazał się tego samego dnia o godz. 18.20 na stronach Wirtualnej Polski⁹³. Kierunki narracji obu artykułów nie zostały uznane za delegitymacyjne lecz za indyferentne⁹⁴.

to np. wtedy, gdy stwierdza ważność wyborów parlamentarnych, a kiedy nie jest to nam politycznie dogodne, to mówimy, że to nie jest sąd. To przeświadczenie, iż nie mamy do czynienia z sądem, nie jest w stanie zatrzymać legalnych procedur przewidzianych konstytucją, w szczególności odebrania przysięgi od prezydenta wybranego w wyborach, których ważność stwierdza Sąd Najwyższy – wskazał prof. Ryszard Piotrowski”. *Prof. R. Piotrowski: Sprawy wyborów nie są objęte prawem TSUE ani nie mieszczą się w zakresie właściwości ETPC, Radio Maryja*, <https://www.radiomaryja.pl/informacje/prof-r-piotrowski-sprawy-wyborow-nie-sa-objete-prawem-tsue-ani-nie-mieszczaja-sie-w-zakresie-wlasciwosci-etpc/> [dostęp: 20.07.2025]; W obiegu medialnym funkcjonują także wypowiedzi prawników, np. prof. Ewy Łętowskiej, która prezentuje diametralnie odmienną od prof. Ryszarda Piotrowskiego wykładnię co do funkcjonowania Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. „Szanuję profesora Piotrowskiego. Naprawdę. To mądry człowiek. Ale jednocześnie uważam, że zbyt mało ceni dynamiczną wykładnię systemową. Mówi: trzeba działać na podstawie i w granicach prawa. Ja mówię to samo. Trzeba działać na podstawie prawa i w granicach prawa. Tyle tylko, że wykładnia tego samego przepisu zrobiona systemowo jest inna niż wykładnia tego samego przepisu dokonana literalnie, co robi profesor Piotrowski”. *Powiedzieli, napisali: Ewa Łętowska o Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN, prof. Ryszardzie Piotrowskim, PKW i wyborach prezydenckich, Konstytucja Państwo Prawo*, <https://monitorkonstytucyjny.eu/archiwa/30549> [dostęp: 20.07.2025].

⁹¹ Informacja dotycząca „profesjonalnego i sprawnego przeprowadzenia II tury wyborów prezydenckich” znalazła się zaraz pod tytułem (lead) zaś informacja o „obawach dotyczących braku niezależności izby Sądu Najwyższego” została umieszczona w ostatnim – dziewiątym akapicie przed podsumowaniem artykułu, który stanowiły trzy akapity.

⁹² Zob. *Do Sądu Najwyższego wpłynęły pierwsze protesty wyborcze. Czego dotyczą?*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 04.06.2025 17:00 aktualizacja: 04.06.2025 17:16, <https://www.pap.pl/aktualnosci/do-sadu-najwyzszego-wplynely-pierwsze-protesty-wyborcze-czego-dotyczy> [dostęp: 20.06.2025].

⁹³ T. Waleński, *Wybory będą ważne? Wpłynęło osiem protestów*, WP - wiadomości, 4 czerwca 2025, 18:20, <https://wiadomosci.wp.pl/wybory-beda-wazne-wplynelo-osiem-protestow-wyborczych-7164120405220288a> [dostęp: 21.07.2025].

⁹⁴ Tytuły i leady w obu artykułach informują o faktycznym stanie rzeczy tj. o wpłynięciu pierwszych protestów wyborczych, które mają często miejsce w ogólnopolskich wyborach do władz każdego szczebla. Ponadto nie możemy mówić tutaj o sytuacji ekstraordynaryjnej, skoro na tym etapie do SN wpłynęło osiem protestów wyborczych. W 1995 r. po drugiej turze wyborów prezydenckich wygranej przez Aleksandra Kwaśniewskiego z Lechem Wałęsą (51,72% do 48,28%) do Sądu Najwyższego w ustawowym terminie wpłynęło 593 238 protestów wyborczych, z których podstawowa grupa dotyczyła wprowadzenia w błąd wy-

05 VI 2025 r. o godz. 06:33 portal Onet za PAP opublikował artykuł zatytułowany „Radosław Sikorski o zwycięstwie Karola Nawrockiego. «Dowód na demokrację»”⁹⁵, w którym opisuje wizytę Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego w Berlinie, podczas której szef MSZ odniósł się do zwycięstwa w wyborach prezydenckich Karola Nawrockiego: „Zwycięstwo w wyborach prezydenckich kandydata opozycji to najlepszy dowód na stan demokracji w Polsce (...) Z demokracją się nie dyskutuje, głos wyborców to głos boga” (lead)⁹⁶. Wypowiedź ministra Sikorskiego przywołana w leadzie i powtórzona w trzecim akapicie artykułu opublikowanym przez Onet miała charakter legitymizacyjny⁹⁷.

Tabela 4. Analiza treści artykułu: *Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW*, Onet wiadomości, 5 czerwca 2025, 14:21

Numer zamieszczonej informacji	Informacja/cytat	Temat – T/Lead – Ld/ Śródtytuł między akapitami A1/Ś/A2 itd./Akapit – A/Infografika – I/Fotografia – F/Wpis z mediów społecznościowych – W (opisać)	Aktor Społeczny/ Aktor polityczny/ Rodzaj i rozmiar czcionki/B-Bold (pogrubienie)/U (podkreślenie)/cz. B lub U oznacza że część tekstu została pogrubiona lub podkreślona	Kierunek narracji tekstu/Legitymizacyjna – L/Indyferentna – I/delegitymizacyjna – D/IB –interpretacji brak/Uwagi
1	„Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW”.	T	15. komisji wyborczych/ Times New Roman 30	D/ Tylko tytuł, lead, fotografia i jeden akapit udostępniony bezpłatnie - ogólnodostępny.

borców do co wyższego wykształcenia Aleksandra Kwaśniewskiego, którego nie posiadał. Zob. *Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1995 r. o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dokonanego w dniu 19 listopada 1995 r.*, ELI – European Legislation Identifier, s. 3094, <https://eli.gov.pl/eli/DU/1995/708/ogl> [dostęp:21.07.2025].

⁹⁵ Polska Agencja Prasowa, *Radosław Sikorski o zwycięstwie Karola Nawrockiego. „Dowód na demokrację”*, 5 czerwca 2025, 06:33, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/radoslaw-sikorski-o-zwyciestwie-karola-nawrockiego-dowod-na-demokracje/4b78vz8> [dostęp: 26.07.2025].

⁹⁶ Tamże.

⁹⁷ Wypowiedź szefa MSZ Radosława Sikorskiego została opublikowana przez Onet rano o godz. 06:33. Można postawić pytanie, czy przekaz Sikorskiego o stanie demokracji w Polsce nie był skierowany głównie do międzynarodowej opinii publicznej, z pewnym ograniczeniem przekazu wobec opinii publicznej w Polsce, która jest również konstytuowana przez ponad 10 mln 237 tys. 286 czyli 49,11 proc. wyborców wiceprzewodniczącego Platformy Obywatelskiej Rafała Trzaskowskiego.

2	„W czwartek sieć obiegła informacja o pojawiających się dziwnych anomaliami w wynikach II tury wyborów prezydenckich. Przeanalizowaliśmy dokładnie wyniki Państwowej Komisji Wyborczej i okazuje się, że komisji z bardzo nietypowymi protokołami jest co najmniej kilkanaście. Uwagę w nich zwraca gigantyczny wzrost poparcia kandydatów w stosunku do głosowania 18 maja, często o kilkaset procent. Większość z nich to prawdopodobnie błędy członków komisji. Znaleźliśmy też jednak zdecydowanie bardziej zastanawiające anomalie. Sprawę w rozmowie z Onetem komentuje rzecznik Państwowej Komisji Wyborczej”.	Ld	15. komisji wyborczych / Fira Sans 12/B	D/ Tylko tytuł, lead, fotografia i jeden akapit udostępniony bezpłatnie – ogólnodostępny
3	Duża fotografia: ręka wyborcy wrzucająca kartę do głosowania do urny w tym i mapa Polski z punktami gdzie są podejrzewane błędy komisji wyborczych. Na zdjęciu podpis Leszek Szymański / Onet, PAP. Pod zdjęciem napis: „«Cud nad urną». W sieci wrze po wykrytych anomaliami w wynikach wyborów	Ld	15. komisji wyborczych/ Fira Sans 10,5	D/ Tylko tytuł, lead, fotografia i jeden akapit udostępniony bezpłatnie.
4	Odwrócone wyniki w komisjach	Ld/Ś/A1	15. komisji wyborczych /Fira Sans 12/B	D/ Tylko tytuł, lead, fotografia i jeden akapit udostępniony bezpłatnie.
5	„Na podstawie analizy wyników ze wszystkich obwodowych komisji wyborczych w kraju, oraz porównania zmiany liczby głosów między pierwszym a drugim głosowaniem, zidentyfikowaliśmy 15 komisji z bardzo istotną anomalią. Wyniki kandydatów były w nich o ponad 200 proc. wyższy niż w pierwszej turze”.	A1	15. komisji wyborczych /Fira Sans 12/B	D/ Tylko tytuł, lead, fotografia i jeden akapit udostępniony bezpłatnie.

Źródło: badania własne.

05 VI 2025 r. o godz. 14:21 na portalu Onet ukazała się publikacja zatytułowana „Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW”⁹⁸, dotycząca błędów i anomalii do których miało dojść w piętnastu komisjach wyborczych –

⁹⁸ *Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW*, Onet wiadomości, 5 czerwca 2025, 14:21, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/wyniki-wyborow-i-znikajace-glosy-w-sieci-wrze-mamy-komentarz-pkw/jqkcnmc> [dostęp: 23.07.2025].

tabela nr 4. Użyte w tekście leadu frazy antycypują poważne błędy w piętnastu komisjach wyborczych: „dziwne anomalie”⁹⁹, „zdecydowanie bardziej zastanawiające anomalie”¹⁰⁰, „komisje z bardzo nietypowymi protokołami”¹⁰¹, „gigantyczny wzrost poparcia kandydatów w stosunku do głosowania 18 maja, często o kilkaset procent”¹⁰². Kierunek narracji opublikowanego tekstu ma charakter delegitymizacyjny w stosunku 5/5. Wszystkie informacje zawarte w tytule, leadzie, podpis pod fotografią oraz akapit pierwszy (A1) mają charakter delegitymizacyjny.

Tabela 5. Analiza treści artykułu: Polska Agencja Prasowa, *Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 08:25

Numer zamieszczonej informacji	Informacja/cytat	Temat – T/ Lead – Ld/ Ś r ó d t y t u ł m i ę d z y akapitami A1/Ś/ A2 itd./Akapit – A/Infografika – I/ Fotografia – F/Wpis z mediów społecznościowych – W (opisać)	Aktor Społeczny/ Aktor polityczny/ Rodzaj i rozmiar czcionki/B-Bold (pogrubienie)/ <u>U</u> (podkreślenie)/ cz. B lub <u>U</u> oznacza że część tekstu została pogrubiona lub podkreślona	Kierunek narracji tekstu/Legitymizacyjna – I/ Indyferentna – I/ delegitymizacyjna – D/ IB –interpretacji brak/ Uwagi
1	„Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie”	T	Obwodowa komisja wyborcza numer 95 w Krakowie/ Fira Sans 30	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
2	„Obwodowa komisja wyborcza numer 95 przy ul. Stawowej w Krakowie odwrotnie przypisała głosy oddane w drugiej turze wyborów prezydenckich na Karola Nawrockiego i Rafała Trzaskowskiego. Postępowanie wyjaśniające w tej sprawie prowadzi Okręgowa Komisja Wyborcza w Krakowie. Złożenie protestu wyborczego do Sądu Najwyższego zapowiedział przewodniczący krakowskiej Rady Miasta.”	Ld	Obwodowa komisja wyborcza numer 95 w Krakowie/Fira Sans 17,5/B	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.

⁹⁹ Tamże.

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ Tamże.

¹⁰² Tamże.

3	Duża fotografia: po prawej stronie Karol Nawrocki a po lewej Rafał Trzaskowski – plan filmowy: półzblizenie - od klatki piersiowej w górę. Podpis pod zdjęciem: Rafał Trzaskowski oraz Karol Nawrocki. Na zdjęciu w górnym prawym rogu podpis autorów zdjęć: Marek Delmanowicz, Lukasz Gagulski / PAP	Ld/ F1/ A1	Karol Nawrocki i Rafał Trzaskowski/10,5	IB/ Opcja Premium/ artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
4	„Według danych PKW w pierwszej turze wyborów w komisji nr 95 w Krakowie zwyciężył Rafał Trzaskowski, który uzyskał 550 głosów, kolejny był Sławomir Mentzen z 221 głosami, a po nim Karol Nawrocki, którego poparło 218 wyborców. Po głosowaniu w drugiej turze komisja podała, że najwięcej – 1 tys. 132 głosy uzyskał Nawrocki, a Trzaskowski zdobył ich 540. Lokalne media określiły to «wyborczym cudem» i wskazały na wątpliwości, które wzbudziła nagła zmiana poparcia».	A1	Obwodowa komisja wyborcza numer 95 w Krakowie/Fira Sans 14,5	D/ Opcja Premium/ artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
5	„Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW”	A1/Ś/ A2	PKW/Fira Sans 14,5/B	D/ Opcja Premium/ artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
6	„Jak poinformował komisarz wyborczy w Krakowie Rafał Sobczuk, przedstawiciele obwodowej komisji zgłosili urzędowi miasta oraz komisji okręgowej pomyłkę. – Komisja głosy, które były oddane na jednego kandydata, przypisała drugiemu, taki dostarczyła protokół i takie dane zostały wprowadzone do systemu – poinformował PAP Sobczuk. Dodał, że członkowie komisji sami zauważyli błąd, ale na zmianę było za późno. Pomyłkę tłumaczyli zmęczeniem i nieporozumieniem”.	A2	Komisarz wyborczy w Krakowie Rafał Sobczuk / Fira Sans 14,5/B – cz.	D/ Opcja Premium/ artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.

7	„Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie”	A2/Ś/ A3	Obwodowa komisja wyborcza numer 95 w Krakowie/Fira Sans 21/B	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
8	„Obecnie nie ma możliwości ponownego przeliczenia głosów. Taka procedura może zostać przeprowadzona wyłącznie w przypadku złożenia protestu wyborczego do Sądu Najwyższego. Wówczas, w obecności sądu, możliwe będzie otwarcie depozytu z kartami do głosowania z komisji numer 95 i ponowne ich przeliczenie”.	A3	SN/Fira Sans 14,5/B – cz.	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
9	„Wyjaśnienia w tej sprawie prowadzi Okręgowa Komisja Wyborcza w Krakowie”.	A4	PKW/Fira Sans 14,5	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
10	„Złożenie takiego protestu zapowiedział krakowski polityk PO Jakub Kosek, przewodniczący Rady Miasta Krakowa”.	A5	Jakub Kosek - Przewodniczący Rady Miasta Krakowa/ Fira Sans 14,5	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
11	„«W związku z niepokojącymi różnicami w wynikach głosowania w komisji nr 95 przy ul. Stawowej w Krakowie – złożę protest wyborczy do Sądu Najwyższego» – poinformował Kosek w swoich mediach społecznościowych”.	A6	Jakub Kosek - Przewodniczący Rady Miasta Krakowa/ Fira Sans 14,5/B-cz.	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.

12	Pełna wypowiedź Jakuba Koseka - Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa - około 2 mies. temu – Facebook (małe zdjęcie przewodniczącego+ teks).	W/Facebook	Jakub Kosek - Przewodniczący Rady Miasta Krakowa/ inherit 11,5	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
13	„Poseł KO Roman Giertych przekazał na platformie X, że „z całego kraju docierają informacje o nieprawidłowościach w sprawozdaniach komisji wyborczych”.	A7	Poseł KO Roman Giertych/ Fira Sans 14,5	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
14	„Podejrzenie fałszerstw wyborczych w II turze wyborów prezydenckich 2020. Zaskakujący ruch policji”	A7/Ś/A8	Policja/ Fira Sans 14,5/B	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
15	„Szeffowa sztabu Rafała Trzaskowskiego Wioletta Paprocka zaapelowała o zgłaszanie nieprawidłowości przez powołaną do tego stronę internetową. «Jeśli widzicie nieprawidłowości — zgłaszajcie je na stronie https://protestwyborczy2025.pl , a my zwrócimy się do Państwowej Komisji Wyborczej, aby każdy z tych przypadków wyjaśniła» — napisała na platformie X”	A8	Szeffowa sztabu Rafała Trzaskowskiego Wioletta Paprocka/ Fira Sans 14,5/B-cz./I-cz.	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.
16	„W tym kontekście wymieniła komisję nr 35 w Tychach, komisję nr 25 w Grudziądzu, komisję nr 9 w Strzelcach Opolskich, a także właśnie komisję nr 95 w Krakowie”.	A9	Szeffowa sztabu Rafała Trzaskowskiego Wioletta Paprocka/ Fira Sans 14,5	D/ Opcja Premium/artykuł podczas analizy znajdował się z zakładce: wybory prezydenckie – po kliknięciu – Premium/w dniu analizy tj. 26 VII 2025 r. artykuł był już ogólnodostępny.

Źródło: badania własne.

Tego samego dnia o godz. 17:06 na portalu Wirtualna Polska został opublikowany artykuł oparty na powyższej publikacji z Onetu zatytułowany „Pomyłki podczas liczenia głosów? Rzecznik PKW mówi, co dalej”¹⁰³, w którym dziennikarz w leadzie używa bardziej stonowanej narracji: „Obecnie wyniki głosowania w obwodowych komisjach wyborczych mogą zostać zweryfikowane wyłącznie przez Sąd Najwyższy, po złożonych protestach wyborczych – mówi Onetowi rzecznik PKW Marcin Chmielnicki. Jak udało się ustalić WP, w jednej z krakowskich komisji mogło dojść do błędu przy wypełnianiu finalnego protokołu, a głosy oddane w II turze na Trzaskowskiego przypisano Karolowi Nawrockiemu”¹⁰⁴. Kierunek narracji w publikacji WP również został określony jako delegitymizacyjny.

06 VI 2026 r. o godz. 08: 25 portal Onet kontynuował temat anomalii wyborczych w artykule zatytułowanym: „Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie”¹⁰⁵. Publikacja dziennikarza Onetu w stosunku 16/17 jest przykładem narracji w pełni delegitymizacyjnej¹⁰⁶. Autorzy artykułu budują narrację o fałszerstwach wyborczych zamieszczając nieaktualną informację z 2020 r. o fałszerstwach wyborczych¹⁰⁷, ponadto cytują Romana Giertycha z portalu X informującego „o nieprawidłowościach w sprawozdaniach komisji wyborczych (...) w całym kraju”¹⁰⁸. W akapicie nr 8 (A8) zamieszczony został wpis szefowej sztabu Rafała Trzaskowskiego Wioletty Paprockiej dotyczący składania protestów wyborczych wraz z linkiem: <https://protestwyborczy2025.pl/>¹⁰⁹.

Na portalu PAP (06.VI 2025 11:47 aktualizacja: 06.VI 2025 12:10) ukazał się artykuł zatytułowany „Gawkowski: PKW powinna wyjaśnić zgłoszenia o anomaliiach w komisjach wyborczych”, w którym została przywołana wypowiedź ministra cyfryzacji na temat doniesień medialnych na temat anomalii wyborczych: „Liczę

¹⁰³ K. Staszko, *Pomyłki podczas liczenia głosów? Rzecznik PKW mówi, co dalej*, WP - wiadomości, 5 czerwca 2025, 17:06, https://wiadomosci.wp.pl/pomylki-podczas-liczenia-glosow-jest-komentarz-rzeczniaka-pkw-71644564269_16768a [dostęp: 23.07.2025].

¹⁰⁴ Tamże.

¹⁰⁵ Polska Agencja Prasowa, *Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 08:25, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/anomalie-przy-wyborach-komisja-przyzna-la-sie-do-bledu-jest-postepowanie/rb3xg30> [dostęp: 26.07.2025].

¹⁰⁶ Tylko zdjęcia Karola Nawrockiego i Rafała Trzaskowskiego nie zostały poddane interpretacji w kierunku określenia kierunku narracji wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów.

¹⁰⁷ Polska Agencja Prasowa, *Podejrzenie fałszerstw wyborczych w II turze wyborów prezydenckich 2020. Zaskakujący ruch policji, Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 08:25, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/anomalie-przy-wyborach-komisja-przyzna-la-sie-do-bledu-jest-postepowanie/rb3xg30> [dostęp: 26.07.2025].

¹⁰⁸ Tamże.

¹⁰⁹ Tamże.

na to, że zostanie to wyjaśnione, bo jak sam patrzyłem na wyniki tych komisji obwodowych, to w przeszłości takich przypadków nigdy nie mieliśmy (...) To ważne, żebyśmy wiedzieli, dlaczego czasami było o 200 proc. przyrostu (głosów - PAP) na jednego kandydata w jednej komisji, skoro z takiej nawet matematycznej perspektywy wydaje się to dość nieprawdopodobne¹¹⁰.

Ponadto w artykule PAP została przywołana wypowiedź szefowej sztabu kandydata KO Rafała Trzaskowskiego Wioletty Paprockiej, która apelowała o zgłaszanie możliwych nieprawidłowości wyborczych na specjalnie w tym celu stworzoną stronę internetową: „Jeśli widzicie nieprawidłowości - zgłaszajcie je na stronie protestwyborczy2025.pl, a my zwrócimy się do Państwowej Komisji Wyborczej, aby każdy z tych przypadków wyjaśniła¹¹¹”. W artykule PAP brakuje jednak najważniejszej wiadomości, która np. ukazała się na łamach Wirtualnej Polski, że „mimo informacji o możliwych nieprawidłowościach w pojedynczych komisjach, nie ma danych, które pozwalałyby podważać ostateczny wynik¹¹²”. Między innymi z tego powodu artykułowi PAP została przypisana narracja delegitymizacyjna.

06 VI 2026 r. w PAP (pierwsza publikacja godz. 11:56 – aktualizacja: godz. 15:07) ukazał się artykuł zatytułowany: „Zamienione głosy w komisji wyborczej. Co na to KBW?”¹¹³. Artykuł relacjonuje pomyłkę i jej konsekwencje aktora społecznego – Obwodowej komisji wyborczej numer 95 przy ul. Stawowej w Krakowie: „Komisja głosy, które były oddane na jednego kandydata, przypisała drugiemu, taki dostarczyła protokół i takie dane zostały wprowadzone do systemu (...) członkowie komisji sami zauważyli błąd, ale na zmianę było za późno. Pomyłkę tłumaczyli zmęczeniem i nieporozumieniem¹¹⁴”. Mimo iż Polska Agencja Prasowa tylko relacjonuje błąd aktora społecznego jakim była komisja nr 95 w Krakowie (członkowie komisji), kierunek dyskursu medialnego analizowanego tekstu możemy określić jako delegitymizacyjny, między innymi dlatego, że w treści artykułu nie został poruszony szerszy kontekst dotyczący skali nieprawidłowości w całej Polsce wraz z jego wpływem na ważność wyborów.

¹¹⁰ Gawkowski: PKW powinna wyjaśnić zgłoszenia o anomaliach w komisjach wyborczych, PAP-Polska Agencja Prasowa, 06.06.2025 11:47aktualizacja: 06.06.2025 12:10, <https://www.pap.pl/aktualnosci/ue-gawkowski-pkw-powinna-wyjasnic-zgloszenia-o-anomaliach-w-komisjach-wyborczych>, [dostęp: 26.07.2025].

¹¹¹ Tamże.

¹¹² P. Michalski, *Nieprawidłowości w wynikach. Były szef PKW uspokaja i mówi o konieczności wyjaśnienia*, WP - wiadomości, 6 czerwca 2025, 18:23, <https://wiadomosci.wp.pl/nieprawidlowosci-w-wynikach-byly-szef-pkw-uspokaja-i-mowi-o-koniecznosci-wyjasnienia-7164799639903168a> [dostęp: 26.07.2025].

¹¹³ *Zamienione głosy w komisji wyborczej. Co na to KBW?*, PAP – Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/zamienione-glosy-w-komisji-wyborczej-co-na-kbw> [dostęp: 21.07.2025].

¹¹⁴ Tamże.

Podobny artykuł zatytułowany „*W tej komisji też zamieniono wyniki. Drugi przypadek po Krakowie*”¹¹⁵, opublikowany przez PAP 06 VI o godz. 17:17, został już rozszerzony o kontekst dotyczący skali nieprawidłowości w całej Polsce wraz z jego wpływem na ważność wyborów, choć miało to miejsce dopiero w dziesiątym akapicie (cały tekst składał się z jedenastu akapitów): „Według doniesień mediów, do nieprawidłowości mogło dojść w kilkunastu komisjach, jednak wciąż błędy te nie wpłynęłyby na ostateczny wynik, ponieważ różnica pomiędzy obydwooma kandydatami wyniosła ponad 369 tysięcy głosów (Nawrocki zdobył 10 mln 606 tys. 877 głosów, Trzaskowski - 10 mln 237 tys. 286)”¹¹⁶. Choć informacja o braku wpływu badanych nieprawidłowości na wynik wyborów nie ukazała się w tytule, leadzie czy w początkowej części tekstu – w najważniejszych akapitach, kierunek narracji artykułu nie został określony jako deligitymizacyjny.

PAP 06 VI 2025 r. o godz. 13:55 (aktualizacja 13:56) opublikowała artykuł zatytułowany: „*Kolejne protesty wyborcze wpłynęły do Sądu Najwyższego*”¹¹⁷, w którym informuje o 21 protestach, które wpłynęły do Sądu Najwyższego. W samym artykule znajduje się objaśnienie, czym jest protest wyborczy, jak i do kiedy należy go składać. W ostatnim akapicie publikacji znajduje się informacja o tym, iż status Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN „jest kwestionowany przez obecny rząd, który przywołuje tu m.in. orzeczenia międzynarodowych trybunałów”¹¹⁸. Kierunek narracji artykułu został określony jako delegitymizacyjny.

06 VI 2026 r. o godz. 17:49 ukazał się na portalu Wirtualna Polska artykuł zatytułowany:

„*Kolejne miasto. Zamienili wyniki Trzaskowskiego z Nawrockim*”¹¹⁹, w którym dziennikarka Paulina Ciesielska opisuje sytuację komisji nr 13 w Mińsku Mazowieckim, gdzie zamieniono głosy dwóch kandydatów: „Szef komisji przyznał się do błędu przy wypełnianiu protokołu, a pozostali członkowie nie zgłosili nieprawidłowości (...) Sprawa może trafić do prokuratury, a wyniki mogą być zweryfikowane przez Sąd Najwyższy”¹²⁰. Dziennikarka WP wiadomości w swoim artykule powołuje się na doniesienia medialne o kilkunastu

¹¹⁵ *W tej komisji też zamieniono wyniki. Drugi przypadek po Krakowie*, 06.06.2025 17:17 aktualizacja: 06.06. 2025 17:36, PAP – Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosc/w-tej-komisji-tez-zamieniono-wyniki-drugi-przypadek-po-krakowie> [dostęp: 27.07.2025].

¹¹⁶ Tamże.

¹¹⁷ *Kolejne protesty wyborcze wpłynęły do Sądu Najwyższego*, PAP – Polska Agencja Prasowa, 06.06.2025 13:55 aktualizacja: 06.06.2025 13:56, <https://www.pap.pl/aktualnosc/kolejne-protesty-wyborcze-wplynely-do-sadu-najwyzszego> [dostęp: 26.07.2025].

¹¹⁸ Tamże.

¹¹⁹ P. Ciesielska, *Kolejne miasto. Zamienili wyniki Trzaskowskiego z Nawrockim*, WP – wiadomości, 6 czerwca 2025, 17:49, <https://wiadomosci.wp.pl/w-tym-miescie-zmieniono-wyniki-wyborow-przyznal-ze-popelnil-blad-7164821879241632a> [dostęp: 26.07.2025].

¹²⁰ Tamże.

komisjach w Polsce, w których mogło dojść do nieprawidłowości, zaznacza jednak, że „błędy te nie wpłynęłyby na ostateczny wynik, ponieważ różnica pomiędzy obydwojema kandydatami wyniosła ponad 369 tys. głosów (Nawrocki zdobył 10 606 877 głosów, Trzaskowski - 10 237 286)”¹²¹ – takiej informacji często brakowało w innych analizowanych publikacjach na temat ten temat. Ze względu na pojawienie się w tekście obok informacji delegitymizacyjnych jednej ważnej informacji o charakterze legitymizacyjnym, publikacji nie nadano interpretacji określającej kierunek narracji.

Pewnym wskaźnikiem negowania coraz silniejszej narracji delegitymizacyjnej był legitymizacyjny artykuł Patryka Michalskiego z Wirtualnej Polski, który 6 czerwca 2025 r. o godz. 18:23 nad dużym zdjęciem Karola Nawrockiego i całej jego rodziny sformułował następujący lead: „Mimo informacji o możliwych nieprawidłowościach w pojedynczych komisjach, nie ma danych, które pozwalałyby podważać ostateczny wynik. Emocje łagodzi premier, który zapowiada ukaranie ewentualnych fałszerstw, ale podkreśla: «zakładanie, że wybory zostały sfałszowane, nie służy polskiemu państwu». Możliwość masowych fałszerstw wyklucza też były szef PKW”¹²².

Wypowiedź premiera na temat ukarania ewentualnych fałszerstw wyborczych i o tym że „zakładanie z góry, że wybory zostały sfałszowane, nie służy polskiemu państwu”¹²³ zostały również przywołane przez PAP¹²⁴ i Onet¹²⁵. Trudno zinterpretować cały wpis premiera pod kątem kierunku narracji, choć wyrwane z kontekstu ostatnie zdanie nie ma charakteru delegitymizacyjnego: „Każdy zgłoszony przypadek nieprawidłowości w liczeniu głosów jest sprawdzany i analizowany. Ewentualne fałszerstwa są badane i będą ukarane. Protesty trafią do Sądu Najwyższego. Rozumiem emocje, ale zakładanie z góry, że wybory zostały sfałszowane, nie służy polskiemu państwu”¹²⁶.

¹²¹ Tamże.

¹²² P. Michalski, *Nieprawidłowości w wynikach. Były szef PKW uspokaja i mówi o konieczności wyjaśnienia*, WP wiadomości, 6 czerwca 2025, 18:23, <https://wiadomosci.wp.pl/nieprawidlowosci-w-wynikach-byly-szef-pkw-uspokaja-i-mowi-o-koniecznosc-wyjasnienia-7164799639903168a> [dostęp: 26.07.2025].

¹²³ *Pozamieniane głosy w komisji wyborczej. Premier zabiera głos*, PAP, 06.06.2025 14:50 aktualizacja: 06.06.2025 15:00, <https://www.pap.pl/aktualnosci/pozamieniane-glosy-w-komisji-wyborczej-premier-zabiera-glos> [dostęp: 26.07.2025].

¹²⁴ *Zob. Pozamieniane głosy w komisji wyborczej. Premier zabiera głos*, PAP, 06.06.2025 14:50 aktualizacja: 06.06.2025 15:00, <https://www.pap.pl/aktualnosci/pozamieniane-glosy-w-komisji-wyborczej-premier-zabiera-glos> [dostęp: 26.07.2025].

¹²⁵ *Dziennikarze Onet Wiadomości, Nieprawidłowości w komisjach wyborczych. Jest reakcja Donalda Tuska*, wiadomości, 6 czerwca 2025, 14:04, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/nieprawidlowosci-w-komisjach-wyborczych-jest-reakcja-donald-tuska/6hdy130> [dostęp: 26.07.2026].

¹²⁶ *Donald Tusk*, @donalddusk, X, [https://x.com/donalddusk/status/1930958519731183690?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwtterm%](https://x.com/donalddusk/status/1930958519731183690?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwtterm%7C)

Tabela 6. Dwadzieścia artykułów opublikowanych przez PAP, Onet i WP od 6:14 drugiego czerwca do 18:23 szóstego czerwca dotyczących nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów

Numer publikacji	Temat artykułu/ Słowo Kluczowe	Tytuł	Portal:	Data i godzina publikacji:	Kierunek narracji	Aktor społeczny/ polityczny/w tabeli nr 5 umieszczani są tylko główni aktorzy społeczni lub polityczni z danego artykułu
1	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie”	PAP	2 czerwca 2025 6:14	L	PKW
2	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„Oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich 2025. PKW podała ostateczne dane”	WP	2 czerwca 2025 06:41	L	PKW
3	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„Wybory prezydenckie 2025. PKW ogłosiła wyniki wyborów”	Onet	2 czerwca 2025 08:27	L	PKW
4	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„Sukces Nawrockiego w liczbie oddanych głosów. Lepszy był tylko Wałęsa”	WP	2 czerwca 2025, 09:21	L	PKW
5	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„Dziesiątki tysięcy nieważnych głosów w wyborach w Polsce. Były dwa główne powody”	Onet	2 czerwca 2025, 09:23	D	PKW
6	Legitymizacja wyborów	„Wybory nieważne? Ryzyko jest bardzo małe”	WP	2 czerwca 2025, 11.07	L	IKNiSPSN (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego)
7	Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich	„OBWE o wyborach prezydenckich. Są zastrzeżenia”	PAP	2 czerwca 2025, 17:27	I	OBWE

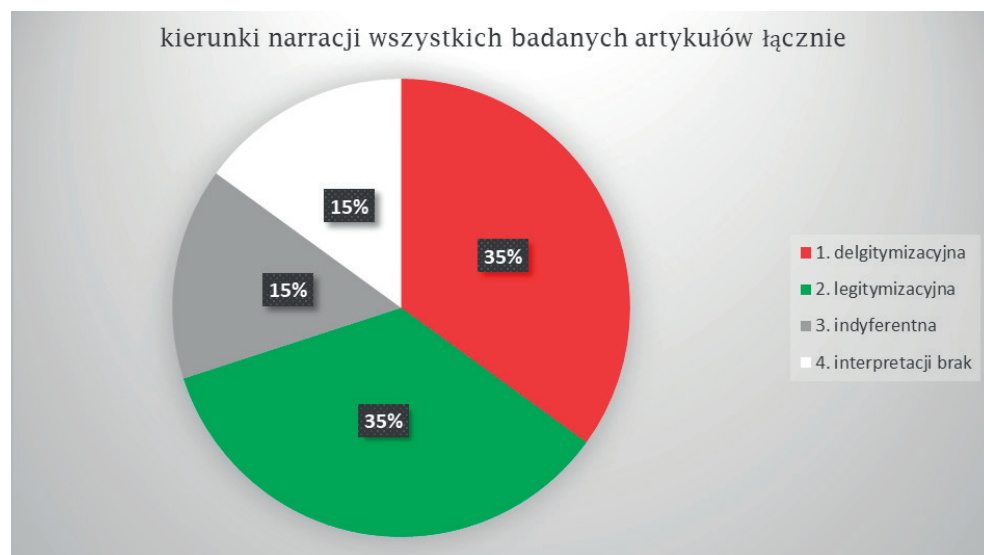
5E1930958519731183690%7Ctwgr%5E8ac85b9b336148650ba29901d84e4e28d16e-22aa%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.pap.pl%2Faktualnosci%2Fpozamieniane-glosy-w-komisji-wyborczej-premier-zabiera-glos [dostęp: 26.06.2025]. „Na gruncie metodologicznym, szczególnie z perspektywy interesującej nas perspektywy metod jakościowych, kontekst rozumiany jest jako specyficzny zestaw własności odnoszący się do danej sytuacji lub inaczej, danego zjawiska, a więc miejsca, przestrzeni oraz czasu zdarzeń składających się na owo zjawisko [Mayntz, Holm, Hubner, 1985:112, 266; Konecki, 2000:49]. Kontekst dotyczy zatem bezpośrednich warunków występowania zjawiska. J. Niedbalski, *Kontekst (Contex)*, w: *Słownik socjologii jakościowej*, red. K. T. Konecki, P. Chomczyński, Warszawa 2012, s. 145.

8	Protesty wyborcze	„Do Sądu Najwyższego wpłynęły pierwsze protesty 9wyborcze. Czego dotyczą?”	PAP	4 czerwca 2025, 17:00	I	IKNiSPSN
9	Legitymizacja wyborów	„Wybory będą ważne? Wpłynęło osiem protestów”	WP	4 czerwca 2025, 18:20	I	IKNiSPSN
10	Legitymizacja wyborów	„Radosław Sikorski o zwycięstwie Karola Nawrockiego. «Dowód na demokrację»”	Onet	5 czerwca, 06:33	L	Minister Spraw Zagranicznych Radosław Sikorski
11	Anomalie w komisjach wyborczych	„Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW”	Onet	5 czerwca, 14:21	D	OKW (Obwodowe Komisje Wyborcze)/PKW
12	Anomalie w komisjach wyborczych	„Pomyłki podczas liczenia głosów? Rzecznik PKW mówi, co dalej”	WP	5 czerwca 2025, 17:06	D	OKW (Obwodowe Komisje Wyborcze)/PKW
13	Anomalie w komisjach wyborczych	„Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie”	Onet	6 czerwca 2025, 08:25	D	Obwodowa komisja wyborcza numer 95 w Krakowie
14	Anomalie w komisjach wyborczych	„Gawkowski: PKW powinna wyjaśnić zgłoszenia o anomaliach w komisjach wyborczych”	PAP	6 czerwca 2025, 11:47	D	Minister cyfryzacji Krzysztof Gawkowski
15	Anomalie w komisjach wyborczych	„Zamienione głosy w komisji wyborczej. Co na to KBW?”	PAP	6 czerwca 2025, 11:56	D	OKW (Obwodowe Komisje Wyborcze)/KBW (Krajowe Biuro Wyborcze)
16	Protesty wyborcze	„Kolejne protesty wyborcze wpłynęły do Sądu Najwyższego”	PAP	6 czerwca 2025, 13:55	D	IKNiSPSN
17	Legitymizacja wyborów	„Pozamieniane głosy w komisji wyborczej. Premier zabiera głos”	PAP	6 czerwca 2025, 14:50	IB	Premier RP Donald Tusk
18	Anomalie w komisjach wyborczych	„W tej komisji też zamieniono wyniki. Drugi przypadek po Krakowie”	PAP	6 czerwca 2025, 17:17	IB	Obwodowa Komisja Wyborcza nr 13 w Mińsku Mazowieckim
19	Anomalie w komisjach wyborczych	„Kolejne miasto. Zamienili wyniki Trzaskowskiego z Nawrockim”	WP	6 czerwca 2025, 17:49	IB	Obwodowa Komisja Wyborcza nr 13 w Mińsku Mazowieckim
20	Anomalie w komisjach wyborczych	„P. Michalski, Nieprawidłowości w wynikach. Były szef PKW uspokaja i mówi o konieczności wyjaśnienia”	WP	6 czerwca 2025, 18:23	L	Premier RP/Szef PKW

Źródło: badania własne.

W ramach badania analizy jakościowej zostało przeanalizowanych 20 artykułów, które były publikowane na portalach PAP, Onet i WP od godz. 06:14 drugiego czerwca do godz. 18:23 szóstego czerwca – tabela nr 6. W całym wymiarze czasowym badania kierunek narracji siedmiu publikacji został określony jako delegitymizacyjny (D – 35 proc.), siedmiu jako legitymizacyjny (L – 35proc.), trzech jako indyferentny (I – 15 proc.), zaś w trzech publikacjach nie udało się określić kierunku narracji (IB – 15proc.) – wykres nr 1.

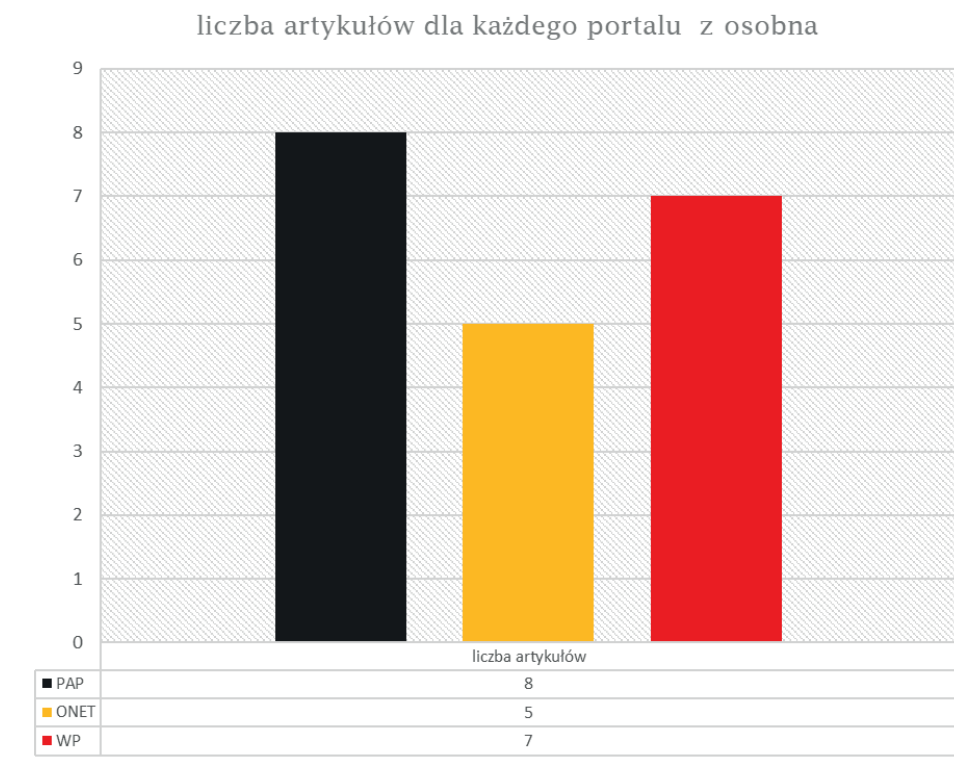
Wykres 1. Kierunki narracji dwudziestu artykułów opublikowanych od 02 VI godz. 6:14 do 06 VI godz. 18:23 i pochodzących z triady badanych portali łącznie (PAP, Onet, WP)

Źródło: badanie własne.

Polska Agencja Prasowa w badanym okresie opublikowała 8 artykułów, w tym 3 o narracji delegitymizacyjnej (D), 1 o narracji legitymizacyjnej (L), 2 indyferentnej (I) i 2 z brakiem interpretacji kierunku narracji (IB). Portal Onet opublikował w sumie 5 artykułów, 3 o narracji delegitymizacyjnej (D) i 2 legitymizacyjnej (L) – wykres 2 i 3. Wirtualna Polska opublikowała 7 artykułów, 4 o narracji legitymizacyjnej (L), 1 o narracji delegitymizacyjnej (D), 1 o narracji indyferentnej (I) i 1 bez określenia interpretacji kierunku narracji (IB).

Wykres 2. Poszczególne liczby artykułów, objęte zakresem tematycznym słów kluczowych, opublikowane od 02 VI godz. 6:14 do 06 VI godz. 18:23 na portalu PAP, Onet i WP

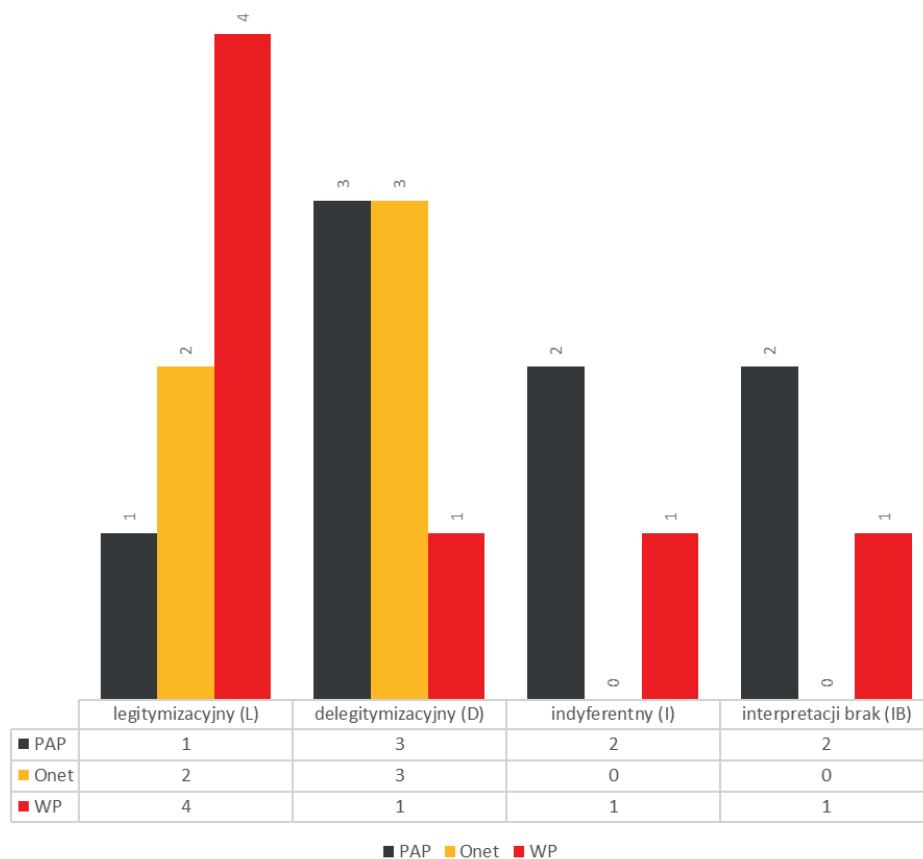

Źródło: badanie własne.

Jeżeli chodzi o stosunek liczby artykułów o kierunku narracji legitymizacyjnej do liczby artykułów o kierunku narracji delegitymizacyjnej to najwyższy wskaźnik legitymizacyjny posiadał portal Wirtualna Polska 4(L) : 1(D). Przewaga liczby artykułów o kierunku narracji delegitymizacyjnej w stosunku do liczby artykułów o kierunku narracji legitymizacyjnej dotyczyła zarówno Polskiej Agencji Prasowej jak i portalu Onet: PAP 3(D) : 1(L) i Onet 3(D) : 2(L). Należy przy tym dodać, iż tylko PAP i WP opublikowały po jednym artykule indyferentnym (I) i po dwa artykuły, których kierunku narracji nie udało się jednoznacznie zinterpretować (IB). Portal Onet nie opublikowała ani jednego artykułu o kierunku narracji indyferentnej i ani jednego artykułu, którego kierunku narracji nie udało się jednoznacznie zinterpretować – wykres 3.

Wykres 3. Kierunki narracji dwudziestu artykułów opublikowanych od. 02 VI godz. 6:14 do 06 VI godz. 18:23 dla poszczególnych portali internetowych (PAP, Onet, WP)

kierunki narracji dla każdego portalu z osobna

Źródło: badanie własne.

W dyskursie medialnym¹²⁷ dotyczącym nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich w badanym okresie interferowało: 8 publikacji dotyczących anomalii w komisjach wyborczych, 6 poruszających zagadnienia związane z wynikami drugiej tury wyborów prezydenckich, 4 publikacje dotyczące legitymizacji wyborów i 2 związane z protestami wyborczymi. Pięć z ośmiu artykułów dotyczących anomalii w komisjach wyborczych charakteryzowało się delegitymizacyjnym kierunkiem narracji.

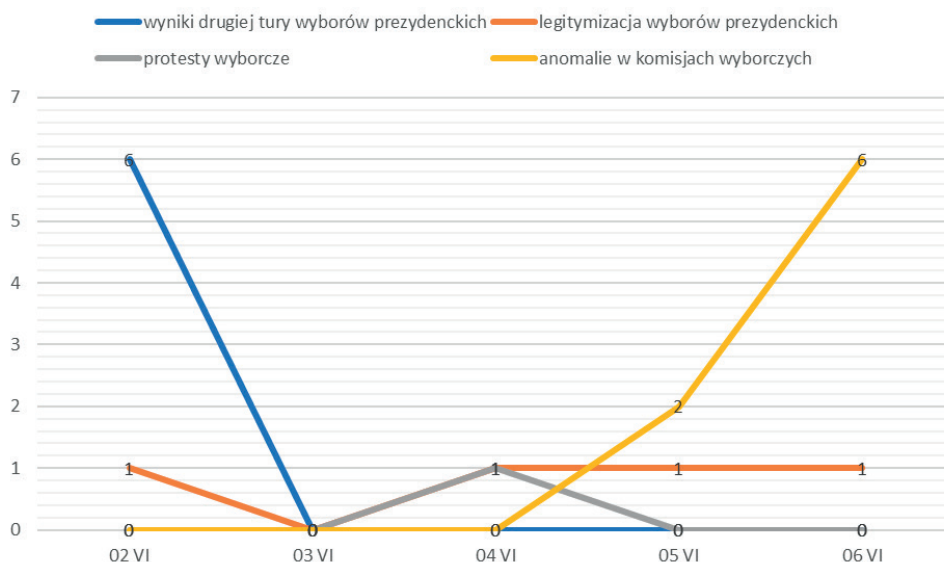
¹²⁷ Kiedy łączymy analizowane teksty razem możemy posługiwać się frazą dyskurs medialny.

02 VI 2025 r. na 7 artykułów tylko jeden dotyczył legitymizacji wyborów, pozostałe zaś relacjonowały wyniki wyborów prezydenckich (6). Czwartego czerwca został opublikowany 1 artykuł dotyczący protestów wyborczych i 1 związany z legitymizacją wyborów. Piątego czerwca ukazały 3 publikacje – jedna dotycząca legitymizacji wyborów i dwie związane z anomaliami w komisjach wyborczych. Dynamika wzrostu aktywności prasowej dotyczącej anomalii w komisjach wyborczych miała swoją kulminację szóstego czerwca, kiedy to ukazało się aż 6 artykułów na ten temat. W ostatnim dniu badania został opublikowany jeden artykuł dotyczący legitymizacji wyborów i jeden poruszający zagadnienia związane z protestami wyborczymi – wykres nr 4.

Wykres 4. Dynamika aktywności prasowej dwudziestu publikacji pochodzących z portalu PAP, Onet, WP i związanych ze słowami kluczowymi (frazami kluczowymi) badania

Źródło: badania własne.

słowa kluczowe a dynamika aktywności badanych artykułów

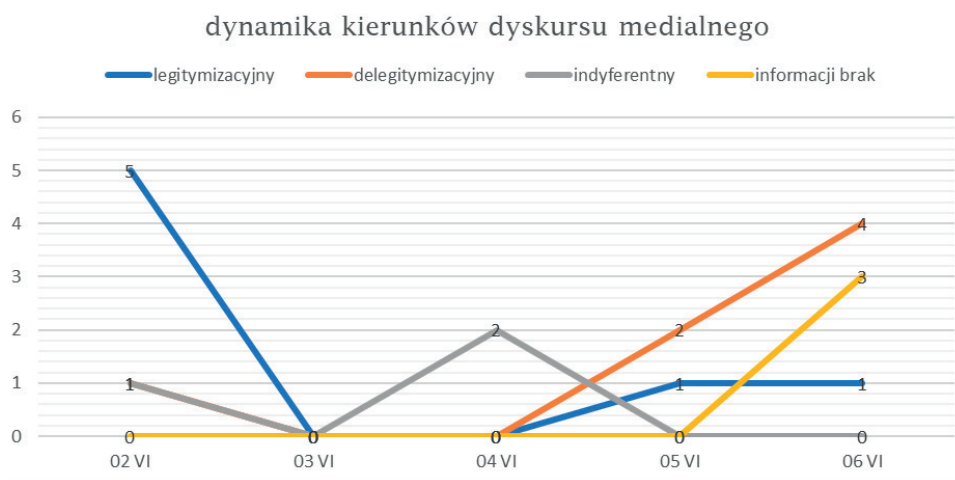

Jeżeli chodzi o dynamikę narracji legitymizacyjnej to miała ona swoją kulminację w pierwszym dniu badania – 5 artykułów. Jeden artykuł o takim charakterze został opublikowany piątego i jeden szóstego czerwca. Wzrost dynamiki narracji delegitymizacyjnej rozpoczął się już piątego czerwca (2 artykuły), a szóstego osiągnął swoje apogeum (4 artykuły). Na wykresie nr 5 możemy zaobserwować pewien trend: od 02 VI kierunek narracji legitymizacyjnej poprzez narrację indyferentną – 04 VI przechodzi 05 VI w narrację delegitymizacyjną, gdzie swoją

kulminację uzyskuje 06 VI. W ostatnim dniu badania (06 VI) pojawiają się 3 artykuły których kierunku narracji nie udało się jednoznacznie zinterpretować (IB).

Czy dyskurs medialny wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów miał charakter legitymizacyjny czy delegitymizacyjny? Jeżeli chodzi o liczbę publikacji o charakterze legitymizacyjnym i delegitymizacyjnym w całym okresie badania to mamy remis 7:7. Na pewno zaskakuje tak duża liczba artykułów o kierunku narracji delegitymizacyjnej, która interferowała z pozostałymi narracjami w dyskursie medialnym. Jeżeli chodzi o kierunek dyskursu medialnego (wykres nr 5) zmienił się on z narracji legitymizacyjnej w delegitymizacyjną. Z drugiej strony należy stwierdzić, iż w dniu kulminacji narracji delegitymizacyjnej pojawiła się pojedyncza publikacja legitymizacyjna, która podważała przeciwną narrację¹²⁸.

Wykres 5. Dynamika kierunków dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich z 2025 r. dla każdego dnia badania z osobna (02 VI, 03 VI, 04 VI, 05 VI, 06 VI 2025 r.)

Źródło: badania własne.

W dwudziestu analizowanych publikacjach zostali zidentyfikowani kluczowi aktorzy społeczni i polityczni: Obwodowe Komisje Wyborcze – 6 (łącznie wszystkie), Państwowa Komisja Wyborcza – 5, Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – 4, przedstawiciele rządu – 4, Orga-

¹²⁸ Czasami jeden artykuł może podważyć czy zanegować kilka artykułów o przeciwnej narracji, choć i możliwy jest scenariusz, w którym kilka artykułów o większym zasięgu i silniejszym oddziaływaniu na opinię publiczną zdominuje, zaneguje lub podważy narrację jednostkowej publikacji lub ją po prostu „przykryje”.

nizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – 1 (tabela nr 7)¹²⁹. Opisani aktorzy społeczni i polityczni determinowali w dużej mierze kierunek dyskursu medialnego wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności samych wyborów, choć to dziennikarze nowych mediów mieli największy wpływ na jego ostateczny kształt¹³⁰.

Tabela 7. Wykaz aktorów społecznych i politycznych „odgrywających główną rolę” w dwudziestu badanych artykułach publikowanych na portalach PAP, Onet i WP

Liczba porządkowa	Aktor społeczny - AS/Aktor polityczny- AP	Liczba artykułów, w których dany aktor społeczny lub polityczny „odgrywał główną rolę”
1	Obwodowe Komisje Wyborcze – 3 (OKW nr 95 w Krakowie - 1, OKW nr 13 w Mińsku Mazowieckim – 2 (AS)	6
2	PKW (AS)	5
3	IKNiSPSN (AS)	4
4	Przedstawiciele rządu (Premier Donald Tusk - 2, Minister Spraw Zagranicznych, Radosław Sikorski - 1, Minister Cyfryzacji Krzysztof Gawkowski - 1) (AP)	4
5	OBWE (AS)	1

Źródło: badanie własne.

Delegitymizacyjny kierunek dyskursu medialnego (05-06 VI 2025 r.) dotyczący nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów nie był zgodny z opiniami większości społeczeństwa na ten temat, gdyż jak wynika z najnowszego sondażu CBOS „Polacy na ogół nie mają podejrzeń, iż na wynik wyborów i wygraną Karola Nawrockiego mogły wpłynąć nieprawidłowości w przeprowadzaniu wyborów, takie jak niepoprawne zliczanie głosów”¹³¹.

¹²⁹ Czasami obok głównego aktora społecznego czy politycznego pojawiał się „aktor drugoplanowy” – np. Premier RP, Szef PKW czy OKW (Obwodowe Komisje Wyborcze), KBW (Krajowe Biuro Wyborcze) itd. Zob. tabela nr 6; W analizie treści w tabelach od 1 – 5, czasami przy różnych informacjach w tym samym artykule, pojawiają się różni aktorzy społeczni i polityczni. W tabeli nr 7 zostali umieszczeni tzw. „pierwszoplanowi” aktorzy społeczni czy polityczni.

¹³⁰ Przykłady przeciwnych narracji wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów pokazuje wykres nr 3.

¹³¹ M. Feliksiak, *Opinia publiczna o ważności wyborów prezydenckich*, Centrum Badania Opinii Publicznej CBOS, „CBOS FLASH” 2025, Nr 40, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/flash/pliki/2025/fl_040_2025.pdf [dostęp: 27.07.2025].

Podsumowanie

Analiza treści zbioru dwudziestu artykułów publikowanych poprzez triadę ogólnopolskich portali internetowych będących wskaźnikiem dla efektu konwergencji nowych i tradycyjnych mediów pozwala nam mówić o badaniu problemu legitymizacji wyborów prezydenckich w dyskursie medialnym. Choć analiza jakościowa niesie za sobą pewne ograniczenia, to metodologia badania oparta na analizie treści pozwoliła nam z dość dużym prawdopodobieństwem zobrazować dyskurs medialny wobec nieprawidłowości wyborczych i ważności wyborów prezydenckich.

W całym wymiarze czasowym badania aż 35% spośród całego zbioru publikacji charakteryzowało się narracją delegitymizacyjną, 35% legitymacyjną a 15% indyferentną. Kierunek narracji 15% artykułów nie został zinterpretowany ani jako legitymizacyjny, ani jako indyferentny, ani jako delegitymizacyjny. Analizując stosunek liczby artykułów o kierunku narracji legitymizacyjnej do liczby artykułów o kierunku narracji delegitymizacyjnej i odwrotnie możemy stwierdzić, że tylko Wirtualna Polska w okresie badania prowadziła narrację legitymizacyjną, zaś Polska Agencja Prasowa i Onet delegitymizacyjną. Jeżeli chodzi o tematykę wszystkich badanych publikacji to najwięcej z nich dotyczyło anomalii w komisjach wyborczych, które stały się podstawą kierunku narracji delegitymizacyjnej w pięciu z siedmiu wszystkich artykułów o takim charakterze.

Badanie prowadzone w pierwszych 132 godzinach po ogłoszeniu oficjalnych wyników przez Państwową Komisję Wyborczą pokazuje nam zmianę dyskursu medialnego z kierunku legitymizacyjnego na delegitymizacyjny. Pomimo kulminacji aktywności prasowej publikacji o charakterze delegitymacyjnym w dniu 06 VI 2025 r., dyskurs medialny był również interferowany w tym czasie przez publikację o legitymizacyjnym kierunku narracji. Oprócz aktorów społecznych, którzy byli formalnie i bezpośrednio związani z wyborami prezydenckimi, takich jak Państwowa Komisja Wyborcza, Okręgowe Komisje Wyborcze czy Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, istotną rolę w dyskursie medialnym odegrali również aktorzy polityczni, w tym premier i dwaj ministrowie rządu. Warto rekomendować replikacje podobnych badań w kolejnych wymiarach czasowych i nowych konstelacjach analizowanych mediów, gdyż w taki oto sposób nie tylko obrazujemy pojedynczy dyskurs dotyczący jakiegoś zagadania, ale poznajemy mechanizmy i prawa rządzące całym procesem kształtowania tego szczególnego konstruktów jakim jest dyskurs medialny.

References

Bibliografia

- Abraham Lincoln, w: B. Kaczorowski (red.), *Wielkie biografie. 1, Przywódcy, reformatorzy, myśliciele*, Warszawa 2007.
- Anomalie w komisjach. W sieci wrze, mamy komentarz PKW*, Onet wiadomości, 5 czerwca 2025, 14:21, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/wyniki-wyborow-i-znikajace-glosy-w-sieci-wrze-mamy-komentarz-pkw/jqcnmc> [dostęp: 23.07.2025].
- Bryda G., *Cyfrowa Socjologia Jakościowa – Odkrywanie językowego obrazu świata życia codziennego*, Kraków 2024.
- Brzostowska B., *Dyskurs medialny w najnowszej refleksji metodologicznej – recenzja publikacji: R. Wodak, M. Krzyżanowski, Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, Warszawa 2011, <https://uw.edu.pl/mkks/wp-content/uploads/19-cz-4-recenzje-brzostowska.pdf> [dostęp: 13.07.2025].
- Ciesielska P., *Kolejne miasto. Zamienili wyniki Trzaskowskiego z Nawrockim*, WP-wiadomości, 6 czerwca 2025, 17:49, <https://wiadomosci.wp.pl/w-tym-miescie-zmieniono-wyniki-wyborow-przyznal-ze-popelnil-blad-7164821879241632a> [dostęp: 26.07.2025].
- Czyżewski M., *Dyskurs*, w: *Encyklopedia Socjologii – suplement*, Warszawa 2005.
- Discourse Cognition Society, Teun A. van Dijk, <https://discourses.org/> [dostęp: 10.07.2025].
- Do Sądu Najwyższego wpłynęły pierwsze protesty wyborcze. Czego dotyczą?*, Polska Agencja Prasowa, 04.06.2025 17:00 aktualizacja: 04.06.2025 17:16, <https://www.pap.pl/aktualnosci/do-sadu-najwyzszego-wplynely-pierwsze-protesty-wyborcze-czego-dotyczy> [dostęp: 20.06.2025].
- Donald Tusk, @donaltdusk, X, https://x.com/donaltdusk/status/1930958519731183690?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1930958519731183690%7Ctwgr%5E8ac85b9b336148650ba29901d84e4e28d16e22aa%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.pap.pl%2Faktualnosci%2Fpozamieniane-glosy-w-komisji-wyborczej-premier-zabiera-glos [dostęp: 26.06.2025].
- Dziennikarze Onet Wiadomości, *Nieprawidłowości w komisjach wyborczych. Jest reakcja Donalda Tuska*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 14:04, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/nieprawidlowosci-w-komisjach-wyborczych-jest-reakcja-donald-tuska/6hdy130> [dostęp: 26.07.2026].
- Dziennikarze Onet Wiadomości, AJŁ, *Wybory prezydenckie 2025. PKW ogłosiła wyniki wyborów*, Onet wiadomości, 2 czerwca 2025 08:27, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/oficjalne-wyniki-wyborow-2025-pkw-oglosila-wynik/svjj2ez> [dostęp: 24.07.2025].
- Feliksiak M., *Opinia publiczna o ważności wyborów prezydenckich*, Centrum Badania Opinii Publicznej CBOS, „CBOS FLASH” 2025, Nr 40, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/flash/pliki/2025/fl_040_2025.pdf [dostęp: 27.07.2025].
- Frindt M., *Trzaskowski i Nawrocki „na żyletki”. Ekspertka: Wybuchnie polityczna awantura*, Wprost, <https://www.wprost.pl/kraj/12031612/wybory-2025-trzaskowski-nawrocki-kto-wygral-ekspertka-mowi-wprost.html> [dostęp: 18.07.2025].
- Gadnec T., *Dziesiątki tysięcy nieważnych głosów w wyborach w Polsce. Były dwa główne powody*, Onet wiadomości, 2 czerwca 2025, 09:23, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/dziesiatki-tysiecy-niewaznych-glosow-w-wyborach-szef-pkw-wskazal-dwa-powody/3jyq3q3> [dostęp: 20.07.2025].
- Gawkowski: *PKW powinna wyjaśnić zgłoszenia o anomaliach w komisjach wyborczych*, Polska Agencja Prasowa, 06.06.2025 11:47 aktualizacja: 06.06.2025 12:10, <https://www.pap.pl/aktualnosci/ue-gawkowski-pkw-powinna-wyjasnic-zgloszenia-o-anomaliach-w-komisjach-wyborczych>, [dostęp: 26.07.2025].

- Goban – Klas T., *Media: od „czwartej” do „pierwszej” władzy?*, <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/099d4d19-a213-45dd-ae22-c1369f75bda0/content> [dostęp: 29.06.2025].
- Gorbacz-Pazera J., *Segmentacja tekstu naukowego*, s. 49, https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/9511/1/BAJ_4_2004_J_Gorbacz-Pazera_Segmentacja_tekstu_naukowego.pdf [dostęp: 25.07.2025].
- Historyczny rekord w III RP. O zwycięstwie zadecydowała najmniejsza różnica poparcia*, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/historyczny-rekord-w-iii-rpo-zwyciestwie-zadecydowala-najmniejsza-roznica-poparcia> [dostęp: 20.07.2025].
- Jassem K., *Wybrane Metody Analizy Semantycznej*, Pracownia Systemów Informatycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, file:///C:/Users/Witek/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/6f2133d0-c42d-40b9-92a0-f3468dca8d dd/jassem 15wybrane.pdf [dostęp: 27.07.2025].
- Jakuszko H., *Habermans*, w: A. Maryniarczyk (red.), *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 4, Lublin 2003.
- Jaroszyński P., *Demokracja*, *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, <https://www.ptta.pl/pef/pdf/d/demokracja.pdf> [dostęp: 23.06.2025].
- Karol Nawrocki wygrał wybory prezydenckie, Polska Agencja Prasowa, 02.06.2025 06:41aktualizacja: 02.06.2025 10:56, <https://www.pap.pl/aktualnosci/pkw-oficjalnie-karol-nawrocki-wygrywa-wybory-prezydenckie-z-wynikiem-508-9-proc> [dostęp: 20.07.2025].
- Kawka M., *Dyskurs medialny w świetle współczesnych analiz dyskursu*, „Studia Logopaedica IV 219”, <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/13102/AF96--21--Kawka--Dyskurs-miedialny-w-%C5%9Bwietle-wsp%C3%B3%C5%82czesnych-analiz-dyskursu.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [dostęp: 27.07.2025].
- kierunek*, *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/kierunek;2470703.html> [dostęp: 27.07.2025].
- kierunek*, *Wielki słownik języka polskiego*, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/4306/kierunek/4933662/literacki> [dostęp: 27.07.2025].
- Kolejne protesty wyborcze wpłynęły do Sądu Najwyższego*, Polska Agencja Prasowa, 06.06.2025 13:55 aktualizacja: 06.06.2025 13:56, <https://www.pap.pl/aktualnosci/kolejne-protesty-wyborcze-wplynely-do-sadu-najwyzszego> [dostęp: 26.07.2025].
- Komunikaty o sprawach*, Sąd Najwyższy, https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?ItemSID=726-b6b3e804-2752-4c7d-bcb4-7586782a1315&ListName=Komunikaty_o_sprawach [dostęp: 02.07.2025].
- Krąpiec M. A., w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T.9, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2008.
- Lekka-Kowalik A., *Austin*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 1, A. Maryniarczyk, Lublin 2000, s. 420.
- Loewe I., *Dyskurs medialny – przegląd stanowisk badawczych*, „Forum Lingwistyczne” 2014 nr 1, s. 14, file:///C:/Users/Witek/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/30c-c0d31-a16a-4a56-a264-b10e61f78fc 8/04+Loewe_9-16+.pdf [dostęp: 05.07.2025].
- Mazur J., *Politologia chrześcijańska*, Częstochowa 2001.
- Michalak A., *Funkcje narracji kreujących postawy w dyskursach społecznych. Wybrane problemy socjologii fabularnej*, „Społeczeństwo i Polityka” 2019, Nr 1 (58), s. 192, <https://vistula.edu.pl/wp-content/uploads/2022/02/143-michalak-artykua.pdf> [dostęp: 20.07.2025].
- Michalski P., *Nieprawidłowości w wynikach. Były szef PKW uspokaja i mówi o konieczności wyjaśnienia*, WP - wiadomości, 6 czerwca 2025, 18:23, <https://wiadomosci.wp.pl/nieprawidlowosci-w-wynikach-byly-szef-pkw-uspokaja-i-mowi-o-koniecznosci-wyjasnienia-7164799639903168a> [dostęp: 26.07.2025].

- Narracja*, *Wielki słownik języka polskiego*, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/36826/narracja/3992029/w-sztuce> [dostęp: 20.07.2025].
- Niedbalski J., *Akt komunikacji*, (*Act of communication*), w: *Słownik socjologii jakościowej*, K. T. Konecki, P. Chomczyński, Warszawa 2012.
- Niedbalski J., *Kontekst (Contex)*, w: *Słownik socjologii jakościowej*, K. T. Konecki, P. Chomczyński, Warszawa 2012.
- „*Nie lekajcie się*” – pełna treść wystąpienia JD Vance’a na Konferencji w Monachium, british poles. uk, <https://www.britishpoles.uk/nie-lekajcie-sie-pelna-tresc-wystapienia-jd-vancea-na-konferencji-w-monachium/> [dostęp: 19.07.2025].
- OBWE o wyborach prezydenckich. Są zastrzeżenia, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/obwe-o-wyborach-prezydenckich-sa-zastrzezenia>, 02.06.2025 17:27 [dostęp: 20.07.2025].
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 lipca 2010 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, http://pkw.gov.pl/gz/i/20/03/76/200376/II_tura.pdf [dostęp: 20.05.2025].
- Obwieszczenie państwowej komisji wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, https://prezydent2015.pkw.gov.pl/pliki/1432571989_obwieszczenie.pdf [dostęp: 20.07.2025].
- OBWIESZCZENIE PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ z dnia 13 lipca 2020 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/statics/prezydent_20200628_obwieszczenia/uploaded_files/1594724319_obwieszczenie-pkw-20200713-1915.pdf [dostęp: 20.07.2025].
- OBWIESZCZENIE PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ z dnia 2 czerwca 2025 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/aktualnosci/informacje/obwieszczenie-panstwowej-komisji-wyborczej-z-dnia-2-czerwca-2025-r-o-wynikach-ponownego-glosowania-i> [dostęp: 18.07.2025].
- PAP – Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/> [dostęp: 25.07.2025].
- Polska Agencja Prasowa, *Podejrzanie fałszerstw wyborczych w II turze wyborów Prezydenckich 2020. Zaskakujący ruch policji, Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 08:25, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/anomalie-przy-wyborach-komisja-przyznala-sie-do-bledu-jest-postepowanie/rb3xg30> [dostęp: 26.07.2025].
- Paul Michel Foucault, w: *Wielkie biografie. 1. Przywódcy, reformatorzy, myśliciele*, red. B. Kaczorowski, Warszawa 2007.
- Pawlikowski T., *Wittgenstein*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 9, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2008.
- Piekot T., *Dyskurs polskich wiadomości prasowych*, Kraków 2006.
- Polska Agencja Prasowa, *Anomalie przy wyborach. Komisja przyznała się do błędu. Jest postępowanie*, Onet wiadomości, 6 czerwca 2025, 08:25, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/anomalie-przy-wyborach-komisja-przyznala-sie-do-bledu-jest-postepowanie/rb3xg30> [dostęp: 26.07.2025].
- Poprawa M., *Telewizyjne debaty polityków jako przykład dyskursu publicznego*, Kraków 2009.
- Powiedzieli, napisali: Ewa Łętowska o Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN, prof. Ryszardzie Piotrowskim, PKW i wyborach prezydenckich*, Konstytucja Państwo Prawo, <https://monitorkonstytucyjny.eu/archiwa/30549> [dostęp: 20.07.2025].

- Pozamieniane głosy w komisji wyborczej. Premier zabiera głos*, Polska Agencja Prasowa, 06.06.2025 14:50 aktualizacja: 06.06.2025 15:00, <https://www.pap.pl/aktualnosci/pozamieniane-glosy-w-komisji-wyborczej-premier-zabiera-glos> [dostęp: 26.07.2025].
- Prof. R. Piotrowski: *Sprawy wyborów nie są objęte prawem TSUE ani nie mieszczą się w zakresie właściwości ETPC*, Radio Maryja, <https://www.radiomaryja.pl/informacje/prof-r-piotrowski-sprawy-wyborow-nie-sa-objete-prawem-tsue-ani-nie-mieszczą-sie-w-zakresie-wlasciwosci-etpc/> [dostęp: 20.07.2025].
- Proklamacja emancypacji*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Rushmore;3970109> [dostęp: 23.06.2025].
- Rushmore, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Rushmore;3970109> [dostęp: 23.06.2025].
- Słowik P., *Wybory nieważne? Ryzyko jest bardzo małe [Analiza]*, WP-wiadomości, 2 czerwca 2025, 11:07, <https://wiadomosci.wp.pl/wybory-niewazne-szanse-na-to-sa-bardzo-male-analiza-7163304715209408a> [dostęp: 20.07.2025].
- Sokół W., *Demokracja*, w: *Mały leksykon politologiczny*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Lublin 1996.
- Sokół W., *Legitymacja (Legitymizacja)*, w: *Mały leksykon politologiczny*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Lublin 1996.
- Sokół W., *Legitymacja, legitymizacja władzy*, w: *Mała encyklopedia wiedzy politycznej*, red. M. Chmaj, W. Sokół, Toruń 2003.
- społeczeństwo*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/spoleczenstwo;3978364.html> [dostęp: 29.06.2025].
- Sokół W. (red.), Żmigrodzki M. (red.), *Pojęcia, teorie i metody*, T. 1. Warszawa 2016, s. 35.
- Szmatka J., *Aktor*, w: *Encyklopedia Socjologii*, T.1., Warszawa 1998.
- Śmiałek P., *Wpływ nieprawidłowości wyborczych na legitymizację władzy*, w: *Wybory i nieprawidłowości wyborcze wczoraj i dziś. Wybrane zagadnienia. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej. Olsztyn 12 maja 2015 r.*, A.R. Jurewicz (red.), T. Kuczur (red.), M. Piekarska (red.), D. Wąsik (red.), s. 166, [https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1450776935_Wybory%20i%20nieprawid%C5%82owo%C5%9Bci%20wyborcze%20wczoraj%20i%20dzi%C5%9B%20\(05.5\)%20A5.pdf](https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1450776935_Wybory%20i%20nieprawid%C5%82owo%C5%9Bci%20wyborcze%20wczoraj%20i%20dzi%C5%9B%20(05.5)%20A5.pdf) [dostęp: 19.07.2025].
- Stachowiak, J., *Analiza dyskursu publicznego, Przegląd metod i perspektyw badawczych*, Warszawa 2017.
- Staszko K., *Pomyłki podczas liczenia głosów? Rzecznik PKW mówi, co dalej*, WP – Wiadomości, 5 czerwca 2025, 17:06, <https://wiadomosci.wp.pl/pomyłki-podczas-liczenia-glosow-jest-komentarz-rzeczniaka-pkw-7164456426916768a> [dostęp: 23.07.2025].
- Staszko K., *Sukces Nawrockiego w liczbie oddanych głosów. Lepszy był tylko Wałęsa*, WP – Wiadomości, 2 czerwca 2025, 09:21, <https://wiadomosci.wp.pl/sukces-nawrockiego-w-liczbie-oddanych-glosow-lepszy-był-tylko-walesa-7163282640562912a> [dostęp: 25.07.2025].
- Sztompka P. *Aktor społeczny*, w: *Słownik Socjologiczny 1000 Pojęć*, Kraków 2020.
- To koniec. Komisja przyznała się do błędnego naliczania głosów. Co z wynikami wyborów?*, wLocie.pl, <https://wlocie.pl/polityka/karol-nawrocki-oszustwo-w-wyborach> [dostęp: 19.07.2025].
- Trzaskowski: *będę prezydentem wszystkich Polek i Polaków [Nasze Wideo]*, Polska Agencja Prasowa, 01.06.2025 21:17 aktualizacja: 02.06.2025 00:16, <https://www.pap.pl/aktualnosci/trzaskowski-bede-prezydentem-wszystkich-polek-i-polakow> [dostęp: 24.07.2025].
- Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1995 r. o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dokonanej w dniu 19 listopada 1995 r.*, ELI – European Legislation Identifier, s. 3094, <https://eli.gov.pl/eli/DU/1995/708/ogl> [dostęp: 21.07.2025].

- Polska Agencja Prasowa, *Radosław Sikorski o zwycięstwie Karola Nawrockiego. „Dowód na demokrację”*, Onet wiadomości, 5 czerwca 2025, 06:33, <https://wiadomosci.onet.pl/wybory/wybory-prezydenckie/radoslaw-sikorski-ozwyciestwie-karola-nawrockiego-dowod-na-demokracje/4b78vz8> [dostęp: 26.07.2025].
- UCHWAŁA Nr 192/2025 PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ z dnia 2 czerwca 2025 r. w sprawie stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Państwowa Komisja Wyborcza, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1748933606_uchwala-o-wyborze-ii-tura.pdf [dostęp: 25.07.2025].
- Urban M., A. Zdanowicz, *Manipulacja polityczna w mediach*, „Studia Politologiczne” 2012, Vol. 25, <https://www.studiapolitologiczne.pl/pdf-117207-46412?filename=Manipulacja%20polityczna%20w.pdf> [dostęp: 22.07.2025].
- Waleński T., *Wybory będą ważne? Wpłynęło osiem protestów*, WP - wiadomości, 4 czerwca 2025, 18:20, <https://wiadomosci.wp.pl/wybory-beda-wazne-wplynelo-osiem-protestow-wyborczych-7164120405220288a> [dostęp: 21.07.2025].
- Wałęsa o «sfalszowanych wyborach». Wskazał, co należy zrobić, Wprost, <https://www.wprost.pl/wybory-prezydenckie-2025/12045841/lech-walesa-alarmuje-zaprezentowal-plan-wybory-zostaly-sfalszowane.html> [dostęp: 19.07.2024].
- W tej komisji też zamieniono wyniki. Drugi przypadek po Krakowie, 06.06.2025 17:17 aktualizacja: 06.06.2025 17:36, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/w-tej-komisji-tez-zamieniono-wyniki-drugi-przypadek-po-krakowie> [dostęp: 27.07.2025].
- Wątor Ł., *Prawa i wolność chłopów w Konstytucji 3 maja*, „Zbliżenia Cywilizacyjne XVIII” 2022, 1, <https://dx.doi.org/10.21784/ZC.2022.002> [dostęp: 23.06.2025].
- Wiak K., *Oficjalne wyniki II tury wyborów prezydenckich 2025. PKW podała ostateczne dane*, WP - wiadomości, 2 czerwca 2025, 06:41, <https://wiadomosci.wp.pl/oficjalne-wyniki-ii-tury-wyborow-prezydenckich-2025-pkw-podala-ostateczne-dane-7161847995353792a?pvclid=01K0MF7X78G5TPCRQ3V8JQV0D9> [dostęp: 20.07.2025].
- Wielgus S., w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T.3, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2002.
- Wodak R. (red.), M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*, Warszawa 2011.
- Wojtas T., *Już prawie 20 mln Polaków na Temu. Te serwisy i aplikacje odwiedzamy najczęściej*, Wirtualne media, <https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/najpopularniejsze-serwisy-internetowe-i-aplikacje-mobilne-w-polsce-ktore-odwiedzamy-najczesciej-w-maju-2025-r> [dostęp: 07.08.2025].
- Wojtas T., *przewaga-nad-o2 Onet na czele, Gazeta.pl z większą przewagą nad o2*, Wirtualne media, <https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/strony-glowne-onet-na-czele-gazeta-pl-z-wieksza-przewaga-nad-o2> [dostęp: 25.07.2025].
- wojna secesyjna*, PWN Encyklopedia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wojna-secesyjna;3997512.html> [dostęp: 23.06.2025].
- Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. Głosowanie odbyło się 15 października 2023 r. między godziną 7:00 a 21:00*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/> [dostęp: 20.07.2025].
- Wybory europejskie 6-9 czerwca 2024. Jak zapewnią się wolne i uczciwe wybory europejskie*, Parlament Europejski, <https://elections.europa.eu/pl/free-fair-elections/> [dostęp: 29.06.2025].
- Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda/wybory-prezydenta-rzeczypospolitej-polskiej> [dostęp: 18.07.2025].
- Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2025 r. Ponowne głosowanie odbyło się 1 czerwca 2025 r. między godziną 7:00 a 21:00*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/> [dostęp: 20.07.2025].

- Zamienione głosy w komisji wyborczej. Co na to KBW?*, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/zamienione-glosy-w-komisji-wyborczej-co-na-kbw> [dostęp: 21.07.2025].
- Żukowski A., *Wolne i uczciwe wybory a przestępstwa i nieprawidłowości wyborcze – od teorii do praktyki*, w: A.R. Jurewicz (red.), T. Kuczur (red.), M. Piekarska (red.), D. Wąsik (red.), *Wybory i nieprawidłowości wyborcze wczoraj i dziś. Wybrane zagadnienia. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej. Olsztyn 12 maja 2015 r.*, s. 49, file:///C:/Users/Witek/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/fe8a2202-b75d-4c1a-b3c3-2582575db844/wybory%20i%20nieprawidowoci%20wyborcze%20wczoraj%20i%20dzi.pdf [dostęp: 19.07.2025].